

#DWARS

Alie Lagard
100 jaar
Betondorp

pagina 4 en 5

Louis Visser
Straatschilder

pagina 11

En verder

Dansende Tibetanen	6
Graffiti in de ondergrondse	8
Verhaal: revolverhelden	9
Oase	14
Kunst Framer Framed	16
Speellandschap Amsteldorp	18

Column

De column van een stadsdeelbestuurder komt dit keer van Zeeger Ernsting

Het Sumatraplantsoen voor en door de buurt

Dit najaar openen we het vernieuwde Sumatraplantsoen! Het plein is volledig aangepakt en opnieuw ingericht, met meer groen en extra speel-mogelijkheden voor kinderen. De werkzaamheden begonnen bijna anderhalf jaar geleden, maar de plannen en ontwerpen werden nog veel eerder gemaakt. Wat dit project bijzonder maakt, is dat buurtbewoners zelf aan de tekentafel zaten. Zij weten immers het beste wat nodig is om ervoor te zorgen dat iedereen zich thuis voelt, of het nu gaat om speelplekken voor kinderen of ontmoetingsplekken voor ouderen.

Voor de gemeente was deze aanpak een spannend experiment. Normaal gesproken ontwerpen de planologen van de gemeente het plein en presenteren zij de plannen tussentijds aan de buurt. Dit keer was het andersom en hadden de omwonenden veel ruimte en vrijheid in het ontwerp-proces. Dat ging niet altijd zonder slag of stoot: financiële beperkingen en tegenstrijdige belangen zorgden ervoor dat het ontwerp langer op zich liet wachten. Maar ondanks de uitdagingen hebben wij altijd

Goed toeven op het vernieuwde plantsoen

ingezet op een plein voor en door de buurt. Dit had kunnen betekenen dat er een ontwerp zou komen waar wij als gemeente minder enthousiast over waren, bijvoorbeeld qua aantal bomen of de verhouding tussen groen en steen. Dit project vroeg om loslaten en vertrouwen, en ik denk dat dat heel goed is gelukt.

De komende jaren moet het plein zich bewijzen. Is het vanaf het begin een plek waar iedereen zich thuis voelt, of zijn er nog aanpassingen nodig? Het ontwerp dateert

alweer van een aantal jaren geleden en tijden veranderen. Zo is het aantal fatbikes bijvoorbeeld enorm gegroeid. De laatste maanden wordt er over het plein, dat voor de helft klaar is, ook veel gescooterd, wat vooral 's nachts tot overlast leidt. Ik heb er alle vertrouwen in dat we dit probleem samen met de buurt kunnen oplossen. De buurt heeft in dit hele proces al bewezen betrokken te zijn en met goede ideeën en oplossingen te komen. Daarbij wordt het buurthuisje op het plein na de zomer in gebruik genomen.

Vanuit daar kunnen buurtbewoners en organisaties uit de buurt activiteiten organiseren, wat ook zorgt voor meer toezicht en beheer van het plein. Dit kan helpen om deze problematiek tegen te gaan.

Het is prachtig om te zien hoeveel idealisme en liefde de buurtbewoners in het Sumatraplantsoen hebben gestoken, zowel tijdens het ontwerpen als nu. Het plein is bij uitstek een plek om van te houden en te koesteren. Voor de buurt en voor heel Amsterdam. Voor iedereen. #

Colofon

Dwars door de buurt is een onafhankelijke lokale krant die in 2024 zeven keer zal verschijnen.

De krant wordt huis aan huis verspreid in de buurten van Oud-Oost (Oosterpark-, Transvaal- en Dapperbuurt) en Watergraafsmeer in Amsterdam-Oost.

Op meerdere openbare plekken in Oost liggen exemplaren om gratis mee te nemen. De oplage is 25.000. Ook is Dwars te lezen op de website www.oost-online.nl.

Dwars 245 verschijnt vrijdag 25 oktober 2024, de deadline voor uw bijdrage is donderdag 3 oktober 2024.

Adresgegevens:

Wijtenbachstraat 36
1093 JC Amsterdam
06 42 80 78 05
dwarskrant@gmail.com

Kernredactie:

Anita Boelsums, Anneke Hesp, Melissa Plomp, Frank Schoevaart en Arie van Tol (hoofdredacteur)

Coverillustratie: John Prop

Opmaak:

Frits van den Akker, Robert Nieman en Ron de Wit

Medewerkers:

Robert van Andel, Rose Bartholomé, Wendy Danser, Connie Dekker, Annette Douwes, Eddy Ellert, Ank Engel, Dick Feenstra, Carolien Gevers, Hella de Groot, Lennie Haarsma, Winnie van Heesch, Peter Hoogendijk, Jim Jansen, Jaap Kamerling, Judith Lammers, Méland Langeveld, Ruud Meijer, Justus van Oel, Evelien Polter, Henk Pouw, Dineke Rizzoli, Ellen Ros, Jan Schep, Jaap Stam en Ans van Stijgeren

Bestuursleden Stichting Dwars

door Oost: Joost Blom, Arie van Tol en Frits Wegenwijs

Redactionele bijdragen:

Dynamo, HJS, OAR en IWOON

Druk: Rodi Rotatiedruk

#DWARS

Redactioneel

Tekst: Arie van Tol

Het moet vreemd lopen als u het komende jaar in Amsterdam niet stuit op een activiteit in het kader van Amsterdam 750. Aan Dwars zal het jubileumjaar ook niet zo maar voorbij gaan, met wellicht in juni 2025 een speciale Dwars 250.

De festiviteiten rond 100 jaar Betondorp krijgen hun hoogtepunt in het weekend van 21 en 22 september. Het onderwerp is terug te vinden op pagina 4 en 5. Misschien raakt u er niet in verzeild, erover lezen in deze Dwars maakt u toch een beetje betrokkene.

Het is zeer de vraag of u het Tugelablok van de voorplaat kent, laat staan het verhaal achter het gat in het complex. Misschien krijgt u na het lezen van pagina 17 de neiging er eens langs te gaan om te kijken. Maar ook zonder dat ommetje heeft u uw buurt door het artikel in Dwars beter leren kennen.

Soms is het de vraag of het wel genoeg is ergens alleen over te lezen. Of actie niet geboden is. Daar kunt u over denken na het lezen van pagina 15. #

Column

Door: Jim Jansen

Flevoparkbad

Het was ergens in de zomer van 1975 toen ik aan de hand van mijn moeder het Flevoparkbad voor het eerst betrad. Het was een drukke zomer, stralende zon, duizenden gillende kinderen en later in een moment van onoplettendheid, belandde ik onder de glijbaan op de bodem van het zwembad. Een rap toegesnelde *life guard* viste mij van de bodem en bracht me terug in mijn moeders armen. Deze zomer moest ik denken aan het voorval toen ik met buurtgenoot Gijs Barends en fotograaf Bram Belloni het zwembad in liep en we de glijbaan passeerden. Deze keer waren we er niet primair om te zwemmen, maar ter inspiratie voor ons nieuwe boek *De mooiste 50 meter buitenbaden van Nederland*. Gijs zwemt bijna dagelijks in het Flevopark en tijdens het baantjes trekken werd hij bevangen door de schoonheid van het bad. Wat is er zo bijzonder aan dit bad, gesitueerd tussen de Amsterdamse brug en het Flevopark? Als je de kassa passeert en je langs de kleedhokken loopt, dan heeft de tijd er zienderogen jaren stil gestaan. Je passeert een foto van ruimtevaarder Andre Kuipers die niet ver van het bad is opgegroeid en na de douchepoort ligt, tussen het groen van bomen en struiken, in serene rust: een prachtig vijftig meter bad. Alles aan het Flevoparkbad is authentiek en niet

voor niets riep de Franse kwaliteitskrant *Le Monde* dit zwembad uit tot een van de tien mooiste baden ter wereld. De reden van die uitverkiezing is na een bezoek onmiddellijk duidelijk. Het is de eerlijke architectuur, de gigantische sappige ligweide die erbij hoort midden in het prachtige Flevopark waar het een oase van rust is. Zelfs als het druk is. Elke keer als ik zwem, ontdek ik iets nieuws. Het blauwwitte gebroken glas bij het badmeesterhuisje, een bordje aangevreten door het water dat de diepte aangeeft (1.55 meter), een losgeweekte pleister op de gescheurde bodem en de clown met een uit duizend herkenbare rode neus die mij nieuwsgierig vanuit het kinderbadje aanstaart. Geïnspireerd door de schoonheid van het Flevoparkbad rijden we kriskras door Nederland om gelijksoortige vijftig meterbaden vast te leggen. We zwommen in het Zoutwaterbad in Loppersum, trokken baantjes in Gulpen met uitzicht op de Limburgse heuvels en doken in het heldere water van Het Baafje in Heiloo. Prachtige baden allemaal, maar er kan de maar een de mooiste zijn. Inderdaad, het Flevoparkbad gelegen in het prachtige Amsterdam-Oost. #

Reageren? jim@newscentrist.nl

Ontdek het met bloemen

Tekst: Anita Boelsums | Fotografie: Frank Schoevaart

Toen ze negen jaar werd, kreeg ze van haar vader een microscoop. Dat was het begin van de passie die haar later zou leiden naar een carrière in de wetenschap. Francesca Quattrocchio doet onderzoek naar cellen. Het middel dat haar onderzoeksgroep daarvoor gebruikt zijn petunia's. Petunia's in het Science park, hoe zit dat?

Francesca Quattrocchio: 'Dezelfde genen die een citroen zuur maken, zorgen ervoor dat een petunia rood kan zijn.'

Francesca Quattrocchio (64) is van oorsprong Italiaanse en dat is te merken aan de snelheid waarmee ze haar zinnen formuleert: rap Nederlands met een Italiaanse tongval, zeg maar. Haar kantoor is gevestigd in een van de grote panden van de Universiteit van Amsterdam, aan de zuidkant van het Science Park, vlakbij Anna's Tuin en Ruigte. Ze ziet er leuk uit: modieuze kleding, lang blond haar en een warme en enthousiaste uitstraling. Niet direct het beeld dat je hebt van iemand die haar leven lang intensief aan het onderzoeken is.

Met veel plezier denkt ze terug aan de microscoop. 'Ik onderzocht alles, bekeek de haren en de vlooiën van mijn kat, stukjes gras, een druppeltje water, maakt niet uit wat. Het was een kleine microscoop van niet al te beste kwaliteit, maar ik heb 'm nog steeds! Ik droomde er toen al van om later in een witte jas in een lab te werken.'

Modelsysteem

Het was haast vanzelfsprekend dat Quattrocchio biologie ging studeren, moleculaire biologie. Dat deed ze in Rome. Daarna werkte ze drie jaar lang als onderzoeker in Milaan. Tijdens de drieweekse cursus aan de VU voor jonge onderzoekers in Europa over petunia's als 'modelsysteem' voor onderzoek, ontmoette ze haar man, Ronald Koes. Daarna kreeg ze een beurs van de EEG om in Nederland te komen werken. Quattrocchio en Koes zijn inmiddels 34 jaar getrouwd en leiden al 30 jaar samen de petunia-onderzoeksgroep, die uit gemiddeld zo'n 10 à 12 mensen bestaat.

Korte levenscyclus

De petunia dus - wat is die méér dan een

populaire sierplant die in tuinen over de hele wereld te zien is en elke zomer op de bruggen van de Amsterdamse grachten bloeit? 'Het is een heel handige plant om fundamentele vragen binnen de biologie te onderzoeken,' legt Quattrocchio uit. 'Wij doen onderzoek naar cellen, naar genen (stukjes DNA dus), naar hoe een organisme werkt, naar alles wat leeft eigenlijk. De petunia is een niet al te grote plant waar je makkelijk andere genen kunt inbrengen. Als je ziet dat door toevoeging van een bepaald gen de kleur van de plant verandert, bijvoorbeeld van rood naar paars, dan snap je iets meer over het mechanisme van dat gen. En aangezien genen van alles wat leeft - mensen, dieren en planten - vaak niet veel van elkaar verschillen, begrijp je dus ook meer van de aansturing van cellen (want dat doen genen) bij andere levende wezens.'

Weinig verschil tussen de genen van mensen, dieren en planten.

Het voordeel van de petunia is bovendien dat die maar een korte levenscyclus heeft. Als je zaden wilt maken, heb je maar vier weken nodig en dan kun je door met een volgende generatie. Dat brengt vaart in een genetische studie.

Mysterie

Quattrocchio laat twee bloemen zien, de een is wat roder, de ander wat blauwer. Het verschil tussen de twee is de zuurgraad in de cellen. Wat is het mecha-

nisme dat de cellen in deze bloemen verzuurt, vroeg de onderzoeksgroep zich af. 'We ontdekten de genen die verantwoordelijk zijn voor de verzuring. En toen konden we een paar jaar later de oplossing publiceren van een mysterie dat al langer in de biologie bestond: hoe kunnen citroenen zo zuur zijn? Wij ontdekten dat de genen die de bloemblaadjes rood kleuren, dus de blaadjes verzuren, dezelfde zijn als de genen die in de citroen voor de zure smaak zorgen. En daarmee snapten we het mechanisme.' Deze kennis kan bijvoorbeeld van belang zijn bij de fruitteelt. Een ander gen dat ontdekt is in de petunia blijkt hetzelfde te zijn als bij de mens: bij ontregeling blijkt deze bepalend te zijn voor de kop-skeletvorming van mensen met een speciale aandoening. Quattrocchio: 'Zo zie je hoe je middels een bloemetje iets kunt ontdekken over het mechanisme dat overeenkomt tussen mensen en planten. Dit soort kennis kan mensen helpen.'

Paars, harig, hard tomaatje

Overal ter wereld wordt gebruik gemaakt van het onderzoek dat de groep in het Science Park uitvoert. Zolang ze al bezig is, komen veredelaars van bloemen en sierteelsoorten langs. 'Wij werken onder andere aan bloemkleur,

Het Amsterdam Science Park ligt aan de rand van Amsterdam-Oost. Hier werken onderzoekers aan baanbrekend onderzoek op het gebied van biologie, informatica (of AI), chemie, wiskunde, natuurkunde, sterrenkunde en duurzame technologieën. In deze nieuwe serie laten wetenschappers zien hoe hun werk ons dagelijks leven kan verbeteren.

dat kunnen zij goed gebruiken, leuk voor onze export!' Maar wat misschien nog interessanter is, is dat het onderzoek kan leiden tot een voedselproductie die niet meer op dieren gebaseerd is, maar op planten. Quattrocchio vertelt dat je planten zo kunt veranderen dat ze de caseïne van melk produceren, het eiwit dat de kaas maakt. Dan heb je dierlijk eiwit met de efficiëntie van een plant en met veel minder vervuiling. 'Nu laten wij koeien onze planten opeten en vervolgens eten wij het vlees en drinken de melk van de koe, in plaats van rechtstreeks de planten. Dat is een enorm verlies aan energie.'

Er bestaat nog veel weerstand tegen dit soort ontwikkelingen. 'Terwijl wij toch al eeuwen met veredeling, modificatie, bezig zijn. Weet je hoe een tomaat er vroeger uitzag? Dat was een paars, harig, hard bolletje. Toen Columbus voet aan wal zette in Amerika, hadden de Azteken en andere oorspronkelijke Amerikanen, ze al een beetje veredeld, maar ze waren nog steeds heel wat anders dan de sappige, zoetige, glanzend rode vrucht die wij er in de loop der tijd van gemaakt hebben. En dat hebben we met allerlei organismen gedaan, zoete sinaasappelen bestonden niet, honden waren van oorsprong allemaal wolven en ga maar door. Verandering gaat nu alleen veel sneller. En dat hebben we hard nodig met de groei van de bevolking.'

Amsterdams erfgoed

Ze laat me zien waar zij en haar teamleden vaak koffie zitten te drinken of zelfs te BBQ'en met mooi weer. Er staan tal van picknicktafels rond het universiteitsgebouw. Zoveel groen hier, gek dat er zo weinig mensen van genieten, vindt ze.

Tot slot brengen we samen een bezoek aan de kassen onder in het gebouw. Grote hoeveelheden kleurrijke bloemen staan te pronken, jong en oud, klaar voor onderzoek of al onderzocht en veranderd, mutanten heten ze dan. Eén grote bloemenzee. Quattrocchio vertelt dat men zo'n 75 jaar geleden hier in Amsterdam al begonnen is met onderzoek aan de hand van petunia's. Amsterdams erfgoed, zou je kunnen zeggen. Heel jammer dat de kassen naar het buitenland zullen verdwijnen als zij en haar man binnenkort met pensioen gaan. 'Dus iedereen die dit alles nog wil zien is van harte welkom,' zegt ze uitnodigend. 'Laat ze maar een afspraak met me maken, ik laat graag al die mooie petunia's zien en vertel graag over ons onderzoek. Zet mijn mailadres maar in de Dwars!' Met plezier! #

Info: f.quattrocchio@uva.nl

Word Vriend van #Dwars

Help ons om Dwars onafhankelijk en niet-commercieel te blijven maken!

Word Vriend van Dwars met een jaarlijkse donatie vanaf € 10,00. Meer is natuurlijk welkom. Email: dwarskrant@gmail.com

U kunt uw gift overmaken op rekeningnummer NL63 ASNB 0706 8038 17 t.n.v. van A.J. van Tol, met vermelding Vriend van Dwars.

Waarom geen Cruijffmuseum in Betondorp?

Tekst: Jaap Stam | Fotografie: Frank Schoevaart / Stadsarchief Amsterdam

Betondorp staat aan de vooravond van een nieuwe bloeiperiode, zegt Rogier Schravendeel. Gesprek met een onorthodoxe ideeënmaker die scherpe analyses niet schuwt. 'De sfeer van ellende, narigheid en zeuren is voorbij.'

Rogier Schravendeel zou in de voormalige bibliotheek graag een museum zien

Op zaterdag 9 mei 1959 stormen vier jongemannen met automatische pistolen het postagentschap in Betondorp binnen. Ze moeten ervan op de hoogte zijn dat de kas goed is gevuld met AOW-gelden. Die gebeurtenis markeert Rogier Schravendeel

als een kantelpunt, schrijft hij in *Een geschiedenis van 100 jaar Betondorp*. 'Het is de eerste keer dat het wat suffe, rustige Betondorp te maken krijgt met criminaliteit van buitenaf. Tot die tijd waren de Betondorpers onder elkaar. De nieuwe tijd is definitief aangebroken in het socialistisch paradijs.'

De nieuwe tijd bracht meer onheil, zegt Schravendeel. Beschermende instituties als de SDAP (de voorloper van de PvdA) en de socialistische woningbouwverenigingen vielen weg. De buurt verouderde in rap tempo en niet alleen vanwege de gevolgen van betonrot. In 1960 had een kwart van de bewoners de pensioengerechtigde leeftijd, het gemiddelde van Amsterdam was 10 procent. Scholen verdwenen; verenigingen begonnen om te vallen bij gebrek aan bestuursleden. Begin jaren zeventig moesten de 122 volkstuinjes van Rust en Vreugde wijken voor de ring A10, een 'stinkende en lawaaijige snelweg'. Zelfs de bibliotheek verdween.

Schravendeel stelde tweehonderd exemplaren van het boekje over de geschiedenis gratis ter beschikking. In alle brievenbussen zonder nee-nee-sticker stopte hij flyers. Het boekje bevat een inlegvel met twintig vragen over de geschiedenis van de wijk. (Vraag 18: op de vergadering van welke partij in Betondorp noemde een lid in 1947 een ander lid 'vuile rotjood' en nam vervolgens zijn gebit uit?) De winnaar kroont zich tot buurthistoricus van Betondorp en krijgt een bon voor een etentje in eetcafé De Avonden. De gratis exemplaren zijn op, maar het boekje is nog voor 5 euro verkrijgbaar bij Boekhandel Linnaeus. 'De inwoners kunnen trots zijn op hun Betondorp, dat wil ik aanwakkeren. Dan kweek je een voedingsbodem voor betrokkenheid en nog meer initiatieven van bewoners.' Schravendeel, voor de gemeente werkzaam als projectmanager weg- en waterbouw op het Zeeburgereiland, en woonach-

tig op het Java-eiland, heeft zich het lot van Betondorp aangetrokken. Hij kent het dorp uit de tijd dat hij er pastoraal werker in opleiding was, in 2021.

Pastoraal werker is hij niet geworden omdat hij zich niet wilde voegen naar de 'vermolmde hiërarchische structuur' van de protestantse kerk. 'Maar ik wil wel wat betekenen voor mensen, dat doe ik nu in het wild. Dankzij mijn inkomen van de gemeente ben ik aan niemand gebonden en kan ik doen wat ik wil. Wel vanuit christelijke waarden: God liefhebben boven alles en je naaste als jezelf. Ik geloof in zin en liefde.'

'Voedingsbodem voor betrokkenheid en initiatieven'

De Brink, het epicentrum van het Betondorp, is Schravendeel een doorn in het oog. Vooral de bestemming van twee beeldbepalende gebouwen bevalt hem niet. 'In het verenigingsgebouw zit een hindoetempel die nauwelijks enige lokale functie heeft. In de bibliotheek huist een welzijnsorganisatie, maar het gebouw is daar totaal ongeschikt voor. 'Waarom geen museum in de voormalige bibliotheek? Een Johan Cruijffmuseum of een Betondorpmuseum met veel aandacht voor de revolutionaire architectuur?'

Schravendeel ziet genoeg mogelijkheden, maar het ontbreekt aan visie. 'Waarom geen restaurant op de Brink? De galerij tussen het verenigingsge-

bouw en de bibliotheek leent zich prima voor een terras. Maar het enige waar het gesprek over lijkt te gaan is dat er weer een supermarkt op de Brink moet komen, want die is er altijd geweest. Dat is het missen van kansen.'

Betondorp staat voor een nieuwe periode van bloei, zegt Schravendeel. 'De sfeer van ellende, narigheid en zeuren is voorbij.' Hij ziet genoeg voor tekenen van een renaissance. Betondorp Live! organiseert concerten en andere evenementen op de Brink, er is een buurtdominee, in een leegstaande woning is een fototentoonstelling over het dorp, het Leger des Heils heeft een buurtkamer, Betondorpers organiseren historische wandelingen, in de voormalige schoolgebouwen zitten kunstenaars. 'Er is genoeg potentie, het stadsdeelbestuur en de welzijnsorganisaties moeten nu ruim baan geven aan initiatieven van bewoners.'

Terug naar 1959. Hendrik Nukoop, de eigenaar van het postagentschap, ging de overvallers te lijf en werd neergeschoten. Met een schotwond en een gebroken arm werd hij opgenomen in het OLVG. De overvallers werden kort na de overval aangehouden op de Valentijnkade in de Indische Buurt. Na drie weken mocht Nukoop het Maria-paviljoen verlaten. Voorafgegaan door de muziekvereniging Tuindorp Watergraafsmeer werd hij als een held binnengehaald in de feestelijk versierde Landbouwstraat. Zijn arm zat in een mitella. Het huldigungscomité bood hem namens de buurtbewoners een televisietoestel aan. #

#Dwars Zittertjes

Heeft u zelf ook iets dat u dwars zit? In deze rubriek kunt u een ergernis uit uw dagelijkse leven kwijt. Mail uw ongenoegen (max 150 woorden) naar: dwarskrant@gmail.com Vermeld altijd uw volledige naam en leeftijd. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen in te korten.

Dit zit me DWARS

Tijdens de lockdowns was het een lifesaver. Even na het thuisonderwijs met de kinderen naar de speeltuin tussen de sportvelden aan de Radioweg wandelen, waar ze een uurtje uitraasden op het vlot, de hangbruggen over het water, de draaischijf, de schommels en de glijbanen op de heuvel. De trampoline was toen al dichtgetimmerd, omdat die steeds gesloopt werd. Toen werd de draaischijf dichtgemetseld (te gevaarlijk). Vorig jaar werden de bewoners betrokken bij de ideeën voor een renovatie van de speeltuin. Daarover schreven jullie nog in Dwars. Er kwamen borden met aankondigingen van plannen, die weer verdwenen. Inmiddels zijn de glijbanen alweer een halfjaar dichtgetimmerd, het vlot en de bruggen verwijderd. De zomer is alweer bijna voorbij. Helaas, de speeltuin ligt er verlaten en onbuikbaar bij. Benieuwd of er nog iets gebeurt, voordat mijn kinderen volwassen zijn.

Een moeder uit de Watergraafsmeer (naam en adres bij redactie bekend)

Verkiezingslogans uit 1935: 'Tegen antisemitisme!!'

Wetenschapsdag Amsterdam Science Park

Voor iedereen tussen de 6 en 106 jaar die geïnteresseerd is in wetenschap en daar meer over wil weten. Neem een kijkje achter de schermen van de wetenschap. Doe een proef, luister naar interessante lezingen, volg een rondleiding of bezoek een demonstratie. Maak kennis met de vele thema's en technieken die in het Amsterdam Science Park worden onderzocht.

De Wetenschapsdag Amsterdam Science Park is onderdeel van het Weekend van de Wetenschap. Aan de Wetenschapsdag nemen zes organisaties deel met elk een eigen programma dat je hier kunt bekijken: AMOLF, ARCNL, CWI, NIKHEF en UVA-FNWI.

Datum: 5 oktober 2024
Tijd: 12:00 - 17:00 uur

Een leven lang beton

Tekst: Wendy Danser | Fotografie: Eddy Ellert

In het kader van honderd jaar Betondorp sprak Dwars met Alie Lagard (98): over haar leven en de vele veranderingen in de afgelopen eeuw. Eenmaal op haar praatstoel, zit de Betondorpse vol verhalen, steekt ze haar ongezouten mening niet onder stoelen of banken en blijkt ze over een vlijmscherp geheugen te beschikken.

Alie Lagard voor haar woning in Betondorp

Alie woont in een van de karakteristieke witte eengezinswoningen op een hofje in het hart van Betondorp. Ze staat nog middenin het leven en piekert er niet over om te verhuizen. Haar moeder werd 93 en woonde ook tot het eind van haar leven zelfstandig in Betondorp. Omdat het lopen wat minder gaat, heeft ze een scootmobiel, is haar wenteltrap voorzien van een traplift en doet haar oudste zoon (73) wekelijks de boodschappen. Verder redt ze zich prima.

SDAP

Alie is in 1926 geboren in de toenmalige kraamkliniek in de Camperstraat. Vier jaar eerder kwamen haar ouders en haar broer in Betondorp

(Tuindorp Watergraafsmeer) wonen. 'Mijn ouders waren een van de eerste bewoners en hebben alle spullen met een bakfiets verhuisd. Ze moesten daarbij door het zand fietsen omdat er nog geen wegen waren,' vertelt ze. Haar vader werkte als metaal draaier bij Werkspoor en maakte onderdelen voor boten. Betondorp was destijds een socialistische wijk en stond bekend als een 'rood dorp' en een 'arbeidersutopie'. Ook Alies ouders waren socialisten in hart en nieren. Haar vader maakte onder andere verkiezingsborden voor de SDAP en was actief lid van de Metaalbewerkerbond. De Dag van de Arbeid - was voor het gezin een belangrijke feestdag. Een traditie die Alie in ere houdt: 'Op 1 mei

zet ik nog altijd een bos rode tulpen voor het raam.'

Ook ging ze een tijdje naar de PvdA-bijeenkomsten in het Willem Drees-huis om 1 mei te vieren. Maar sinds er oranje taartjes worden uitgedeeld, gaat ze niet meer. Alie: 'Dat hoort niet! Het koningshuis kan van mij de pot op. Het kost alleen maar kapitalen.'

Room

Aan het begin van Tweede Wereldoorlog was Alie dertien. Er volgde een onzekere tijd waarin Joodse vriendinnetjes met onbekende bestemming van school werden weggehaald. Voedsel werd steeds schaarser en Alie ging regelmatig met haar vader 'de boer op'. 'We reden dan op een fiets zonder banden naar een boerderij in Ouderkerk aan de Amstel om melk te halen. Een keer hadden we geluk en kwamen we er thuis achter dat we per ongeluk geen melk, maar een fles room hadden meegekregen. Die hebben we gelijk opgeklopt en op de koffie gedaan. Dat was een traktatie.'

Tijdens de oorlog werd een van haar tantes die ook in Betondorp woonde, opgepakt en gevangengezet. Alie: 'Mijn oom en tante hadden verzetskrantjes in huis, maar gelukkig was alles goed verstopt in een opening in de trap, waardoor de Duitsers niets konden vinden. Mijn oom lag in een tuin aan de overkant in het gras en zag dat mijn tante werd meegenomen. Tot onze opluchting is mijn tante later wel weer vrijgelaten.'

Eldorado

De Betondorpse ontmoette haar ex-man en de vader van haar twee zoons

in een dansschool aan de Plantage Middenlaan. Tijdens haar huwelijk woonde ze een aantal jaar in de buurt van het Muiderpoortstation. Maar toen haar zoons anderhalf en vijf jaar oud waren, gingen zij en haar man uit elkaar. Ze vertelt: 'Wij woonden in een kleine benedenwoning waarvan de woonkamer in tweeën was gedeeld door een glazen wand. We sliepen in de achterkamer en er was alleen een klein keukentje en geen douche. Ik had toen het geluk dat ik via een woningruil naar Betondorp kon terugverhuizen. Het was echt een eldorado toen ik hier terecht kwam.'

Haar twee zoons groeiden op in Betondorp, vlogen uit en gingen hun eigen weg. Inmiddels is Alie grootmoeder en overgrootmoeder en ze toont vol trots een muur vol foto's van haar zoons, schoondochters en klein- en achterkleinkinderen.

Zonnebloem

Alie verveelt zich niet snel. Zo is ze onder andere medeoprichter van 'Wij doen het samen': een vrijwilligersorganisatie die in het gebouw van Dynamo activiteiten organiseert voor buurtbewoners. Daar is ze nog vaak te vinden. Daarnaast puzzelt ze, houdt ze van handwerken en tuft ze regelmatig op haar scootmobiel naar het winkelcentrum in Diemen. Ook maakt ze graag uitstapjes, in oktober gaat ze met de Zonnebloem naar een hotel in Lunteren.

Kort maar krachtig vat ze haar manier van leven samen: 'Ik blijf niet in huis zitten. Als er iets te doen is, ga ik erop uit.' #

Betondorps verjaardagspartij

Tekst en fotografie: Melissa Plomp

Er is in Dwars al veel geschreven over het 100-jarig bestaan van Betondorp. Het weekend van 21 en 22 september staat bol van de festiviteiten ter ere van de jarige wijk.

Al het hele jaar wordt er van alles georganiseerd en ondernomen. Zo werd het 'dorp' in het voorjaar opgefleurd met bloembakken aan de lantaarnpalen, kregen bewoners een Betondorp-verjaardagskalender in de brievenbus en werd er een pop-up Betondorpmuseum geopend.

Voorpret

Op zondag 8 september zijn er al feestelijkheden. Team Taart en Brink Culinaire organiseren een taartbakwedstrijd voor jong (tot en met 14 jaar) en oud(er). Betondorpers laten op de Brink hun allerlekkerste taarten proeven aan de jury, die onder andere bestaat uit topbakkers Cees Holtkamp en Christina Hauge. Er worden prijzen uitgereikt voor de mooiste, lekkerste en origineelste taart. Tussen 15.00 en 16.00 uur mogen alle Betondorpers proeven en stemmen voor de publieksprijs. Ook is er in de Zuiveltuin, op het Zuivelplein, tussen 11.00 en 15.00 uur weer het jaarlijkse Bessenfeest, voor kinderen en ouders. Zondag 15 september worden op de

Brink tussen 13.30 en 15.00 uur verschillende kringdansen geïnfuseerd en uitgevoerd onder leiding van Marente van Oorde. Geschikt voor de soepele én de stramme benen.

Twee dagen feest

In het weekend van 21 en 22 september barst het feest dan echt los. Zaterdag worden de festiviteiten om 10.00 uur op de Brink geopend door burgemeester Femke Halsema en stadsdeelvoorzitter Carolien de Heer. In de ochtend is er braderie en een feest voor de kleintjes met ridders en prinsessen en een optocht door het dorp onder leiding van de ACCU Fanfare. In de middag en avond is er muziek met verschillende zangers, een DJ, een gospelkoor en een smartlappenkoor.

De zondag begint met meer muziek op de Brink. Om 13.00 uur wordt het wandkleed 'Zacht Beton' onthuld. Dorpsbewoners van alle leeftijden werkten in het Brinkhuis, of bij mooi weer buiten op de Brink, samen aan het wandkleed. Drie kleden vormen

samen uiteindelijk een dorpsgezicht. Het kleed werd ontworpen door kunstenaar Marije Geursen en wordt in oktober geëxposeerd in stadsdeelkantoor Oost. Daarna komt het in het Brinkhuis te hangen. 'We laten zo zien wat we kunnen in ons dorp!' zegt initiatiefneemster Tanja Oosterbaan. Rond 14.30 uur kun je op de Brink je kennis over Betondorp testen met een

Betondorp-Pubquiz. De winnaar wint een mooie beker. Er is die middag voor de kinderen ook een poppentheater in het Brinkhuis. Tussen 16.00 en 18.00 uur mogen alle Betondorpers aanschuiven bij het Wereldkeuken Betondorp Eetfeestijn.

Ter afsluiting van het feestelijke jubileumjaar is het de bedoeling dat er op 26 oktober een herinneringsboom geplant wordt. #

Voor het (voorlopige) programma: <https://betondorp100.nl>

Het jaarlijkse Bessenfeest is een van de festiviteiten rond het 100-jarig bestaan

Tibet danst op woensdag

Tekst: **Anneke Hesp** | Fotografie: **Eddy Ellert**

Achter de koepel in het Oosterpark komen elke woensdagmiddag de lokale Tibetanen samen om te dansen en eten. De laatste nieuwtjes worden uitgewisseld, maar er is vooral veel plezier. En natuurlijk mogen andere mensen ook meedoen.

Iedereen mag meedoen op de wekelijkse feestdag van de Tibetanen

De felgekleurde mouwen van de mannen vallen ver over de handen en wapperen als de vleugels van exotische vogels. Maar de vliegbewegingen van de vrouwen in traditioneel donkerder kleren zijn even sprekend en uitbundig.

Het wonderlijke is dat er nogal eens gedanst wordt met stappen naar achteren, terwijl wereldwijd de meeste stappen bij dansen naar voren worden gezet. Beetje raar om te doen als je geen ogen in je achterhoofd hebt. Wel alles in een

duurzaam tempo; wie er lol in heeft kan zo urenlang doorgaan.

Mannen en vrouwen koken

De Dalai Lama is geboren op een woensdag. Dus elke woensdag is het Lhag Pa, een feestdag voor Tibetanen zoals zondag dat is voor christenen. Het wordt gevierd met samenkomen, muziek, eten en dansen.

De traditie in Amsterdam begon in een zaaltje in West maar rond de covid verhuisde men naar de koepel van het Oosterpark, om in de buitenlucht te zijn. Bij de verbouwing daarvan dus tijdelijk erachter. En als het regent, wordt er uitgeweken naar de Diaconie aan de Nieuwe Herengracht.

Er wordt veel gelachen, er is vooral veel plezier

Vandaag schijnt de zon. Iedereen heeft eten meegenomen. 'Bij ons is er geen hiërarchie bij het koken. Wie thuis is, kookt - mannen en vrouwen kunnen dat allebei,' legt Tendor Nawany uit. 'Ik hou erg van koken.'

Verzet

Trots laat hij mij momo met vleesvulling proeven, dumplings, ook wel bekend als pierogi in Polen of knoedels in Duits-

land. Maar wel met scherpe saus naar believen. Lekker. Er kan ook thee bij worden gedronken. Op zijn Tibetaans, met zout en boter.

Nu 25 jaar oud, studeert Nawany aan de Hotelschool en werkt in het Tibetaanse restaurant Tashi Deleg aan de Utrechtsestraat. 'Veel van mijn landgenoten werken in restaurants. Maar Tibetaans eten is nog onbekend, dus de meesten maken bijvoorbeeld sushi's of Indonesisch eten.'

Hij ziet de bijeenkomst ook als een vorm van verzet tegen de Chinese overheid die er alles aan doet om de Tibetaanse cultuur te laten verdwijnen. 'De mensen hier hebben jarenlang hun familie niet gezien. Ik kwam hier op mijn vierde en ben dus opgegroeid met twee culturen.'

Geen verliezers

Er huppelen veel kleine kinderen rond, in de schoolvakanties komen de ook wat groteren mee. Als die opgroeien zullen ze vaak hier willen blijven wonen, schat Nawany in. 'Maar de ouderen willen terug als dat mogelijk wordt.' Hij vindt het belangrijk dat je het bewustzijn van je oorsprong blijft houden en hij vindt het jammer dat bijvoorbeeld veel Vietnamezen van de derde generatie hun taal niet meer kunnen spreken. Zeker het dansen wil hij behouden zien. Hij ziet het eigenlijk als een soort fitness, of een sport waarbij het hele lichaam geoeft wordt: armen, heupen, benen. Er wordt veel gelachen, het gaat er erg ontspannen aan toe. Er zijn geen winnaars en verliezers, zoals om de een of andere reden bij Westerse sporten zo belangrijk lijkt te zijn. 'Mogen Nederlanders ook meedoen? 'Natuurlijk, soms gebeurt dat, en dat vinden we heel leuk.' #

Kado voor de stad

Tekst: **Arie van Tol** | Illustratie: **Judith Lammers**

Het 750-jarig bestaan van Amsterdam nadert. Dat zal weinig bewoners zijn ontgaan. Stichting Amsterdam 750 organiseerde subsidierondes in alle stadsdelen en Weesp. Welke stichtingen en particulieren in Oost een Kado voor de Stad gaan realiseren is te lezen in dit artikel.

Dwars doet in de laatste subsidieronde een aanvraag om in juni 2025 een speciale dubbeldik jubileumnummer Dwars 250 te kunnen uitbrengen, natuurlijk met veel Amsterdam 750 verhalen en nieuws over en uit Oost.

Op maandag 2 september diende Dwars om 9 uur digitaal een voorlopig plan in. De jury van Stichting Amsterdam 750 beoordeelt de aanvragen in volgorde van binnenkomst. De procedure doet denken aan ticketverkoop bij beroemde artiesten. Pas na drie maanden - begin december - wordt duidelijk of Dwars snel genoeg is geweest, of de aanvraag voldoet aan de formele criteria en of het plan inhoudelijk interessant genoeg wordt bevonden.

De plannen zijn daarom nog in een prematuur stadium. Voor hoofdbestanden van het speciale jubileumnummer denken we aan historische verhalen die zich afspelen in Oost, over uiteenlopende onderwerpen. Schrijvers, journalisten en/of historici uit Oost zullen gevraagd worden een bijdrage te leveren.

Geheugen van Oost heeft zich nadrukkelijk aangediend als samenwerkingspartner. Er zijn ideeën om rond het verschijnen van Dwars 250 gezamenlijk bijvoorbeeld workshops en een fototentoonstelling te organiseren. Ook met oost-online en Vrienden van Watergraafsmeer wordt samenwerking

gezocht. En omdat een eenmalige talkshow, met als gasten de schrijvers van de historische verhalen, ook onderdeel uitmaakt van het voorlopige plan zal

Jungle Amsterdam eveneens in beeld komen.

Elf eerder gehonoreerde projecten:

- Ons eilandleven - Jana Bickert
Creatieve workshops op verschillende plekken op het Zeeburgereiland zorgen voor nieuwe ontmoetingen en verbindingen.
- Theater op straat - stichting Beheer Badhuis
Vier gratis straattheatervoorstellingen op het theaterterras aan het Boerhaaveplein.
- Kijk- en luisteravontuur door Jeugdland - stichting Jeugdland Amsterdam
Onder meer kinderen en buurtbewoners zelf vertellen verhalen van vroeger en nu en maken daarmee een kijk- en luisteravontuur dwars door het gebied van Jeugdland, Hemelse Tuinen en het Flevopark.
- Toko Riboet - stichting Castel Bianco

Een interactieve expositie over toko's en de Indische eetcultuur.

- Plein & Fest - stichting Podiumpartners
'In dit project is stadsdeel Oost een werk- en ontmoetingsplaats zonder muren, waarbij de mensen en gebouwen fungeren als decor en als acteurs.'
- 'De Omval Vertelt' - Mischa Woutersen
Een participatief cultuurhistorisch onderzoeksprogramma om samen met bewoners een nieuw hoofdstuk te schrijven voor het gebied rondom voormalig Café De Omval.
- De Levende Krant: Staat van de Stad - Markttheater
Een speciale editie van De Levende Krant: een nieuwsshow op straat waarin (stads)nieuws op aangrijpende, directe en hilarische wijze besproken wordt.
- De eeuwige jonge stad verteld door jongeren - Krase Research & User Experience
De recente geschiedenis van de stad door de ogen van jonge Amsterdammers van 10 tot 15 jaar. In workshops leren ze fotograferen, onderzoek doen en een interactieve expositie inrichten.
- KinderKunstBiënnale: Collectie Amsterdam - stichting Samen tussen Amstel en IJ
Collectie Amsterdam laat zien wat er gebeurt als kinderen in aanraking komen met kunst en als er kunstenaars in de klas komen.
- Amsterdam Verteld door Amsterdammers - stichting CQ Film
Een Oral History project waarin Amsterdammers vanaf ca. 80 jaar aan het woord komen over hun leven en over thema's uit de geschiedenis van de stad.
- Oostcast - Buro Braak
Een project over de onderbelichte koloniale geschiedenis van de straatnamen in de Indische Buurt. #

Lofzang op de elektromotor

Tekst: Robert van Andel | Fotografie: Henk Pouw

Het succesverhaal van de elektromotor, de betrouwbare mechanische krachtbron met alsmaar meer toepassingen, loopt al honderdveertig jaar. Wie zijn de uitvinders die geschiedenis schreven met de ontwikkeling van deze universele krachtbron?

De Ferrarisstraat was een verrassende ontdekking en dat na jarenlange aandacht voor straatvernoemeningen van wetenschappers in de Watergraafsmeer. Het is een aantrekkelijk, kort, doodlopend straatje opzij van de Pasteurstraat achter de Koningskerk. Nu staan daar nieuwbouw gezinswoningen in witte baksteen, passend bij de kenmerkende Jeruzalembouwing. Galileo Ferraris (1847-1897), de Turijnse hoogleraar technische natuurkunde, heeft zijn straatnaam te danken aan experimenten waarmee hij 's werelds eerste, goed werkende elektrische wisselstroommotor tot stand bracht. Het was 1885. Ferraris was zich bewust dat deze motor succes te wachten stond, maar dat was niet wat hem als experimentator bezig hield. Hij deelde het werkingsmechanisme en de constructie met studenten en belangstellenden en publiceerde er pas in 1888 over. Patent aanvragen deed hij niet.

Inductie

Ferraris' experimenten als ingenieur pasten helemaal in het wetenschappelijk onderzoek naar elektromagnetische verschijnselen en praktische toepassingen daarvan in de laatste decennia van de 19de eeuw. De uitvinding van de telegraaf en de radio, de brede toepassing van gloeilampen en de ontdekking van röntgenstralen zijn daar enkele voorbeelden van. Voor de krachtwerking / energie-uitwisseling, heen en terug, tussen magnetisme en elektrische stroom in de transformator - zonder dat sprake is van direct contact - was het begrip 'elektromagnetische inductie', of kortweg 'inductie', al vijftig jaar eerder gemunt door Michael Faraday - vernoemd in de Faradaystraat in Middenmeer.

Kracht op afstand

Faraday's jarenlange experimenteren met en demonstraties van deze wisselwerking hadden al getoond dat een elektrische stroom op enige afstand een beweging kan geven. De Engelse natuurkundige William Sturgeon (1783-1850) ontwikkelde aan de hand van het concept 'inductie' een betrouwbare elektromagneet bestaand uit een winding / spoel van geïsoleerd koperdraad.

... eerste goed werkende elektrische wisselstroommotor

Vervolgens lukte het hem al in 1832 met zijn magneten een gelijkstroomelektromotor te construeren. De door hem bedachte automatisch omkering (commutatatie in vaktermen) van de stroomrichting na een halve rotatie maakte deze motor mogelijk. Een blijvend succes in toepassingen bleef uit; problemen met batterij-technologie waren ook toen al een beperkende factor.

Gelijkstroom

Sturgeons concept voor de gelijkstroommotor werd in 1873 herontdekt en dat is een bijzonder verhaal. Elektrische stroom beschikbaar maken zonder

gebruik van batterijen was lang een uitdaging. Daartoe werd de generator ontwikkeld uitgaande van inductie - een draaibeweging / rotatie van bijvoorbeeld een watterrad wordt mechanisch overgebracht op een as waarop een magneet gemonteerd is; draaiing van de magneet induceert stroom in de koperdraadwinding / spoel die vast gemonteerd is, vlakbij maar zonder contact met de draaiende magneet. Sturgeons commutatatie werd toegepast om ervoor te zorgen dat gelijkstroom geproduceerd werd. Verrassend genoeg, maar achteraf volstrekt logisch bleek een goede gelijkstroomgenerator qua opzet precies op Sturgeons gelijkstroommotor!

Stroom en beweging

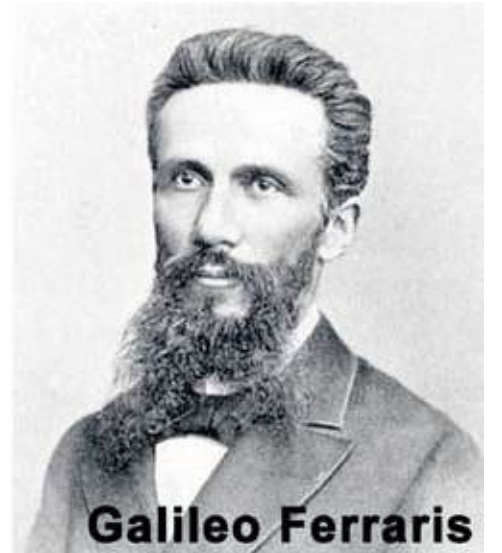
Een oude passende naam voor elektromotor is 'inductiemachine'. Bij de door Ferraris gekozen constructie leveren vier kruislings geplaatste elektromagneten - ieder aangesloten op wisselstromen, met steeds een kwart fase verschil - na elkaar magnetische velden in een richting die 90 graden gedraaid is, het magnetische veld blijft zo bijkans rond te draaien; de rotatie van de op de centrale as geplaatste magneet wordt daardoor geïnduceerd. Deze opstelling maakt dat de motor op gang komt bij inschakelen van de stroom. In 1887 toonde in Duitsland Friedrich August Hasselwander - helemaal vergelijkbaar met Ferraris' 4-fase opzet - dat een 3-fase opzet met 120 graden opvolgende magnetische velden ook prima werkt. Deze wisselstroomgenerator die beweging omzet in stroom blijkt bij omgekeerd gebruik een wisselstroommotor die stroom omzet in beweging. Een wisselstroommotor oftewel generator heeft Sturgeons principe van commutatatie niet nodig!

Ego's

In de laatste decennia van de 19de eeuw was in de toegepaste wetenschap met name in de Verenigde Staten veel aandacht voor elektriciteit. Technische vooruitgang, grote commerciële belangen en de ego's van uitvinder-tycoons domineerden het beeld. De namen van Thomas Alva Edison en George Westinghouse (beiden met een straatvernoeming in de Watergraafsmeer) horen bij die periode. Eén van de grote kwesties die speelde rond elektriciteit en elek-

Geleerden en straatnamen

in de Watergraafsmeer - deel 33

Galileo Ferraris

Tesla heeft zich verweerd tegen de beschuldiging dat hij een 'tesslaatje' uit Ferraris' werk geslagen had. Net zoals recent een voormalig beoogd premier van Nederland bestreed dat hij een 'plavlerkje' pleegde met zijn lucratieve patentaanvraag.

tricitieitsnetten betrof de keuze tussen wisselstroom en gelijkstroom; Edison bepleitte gelijkstroom en Westinghouse verkoos wisselstroom. De derde naam die naast deze mannen die als medeuitvinder, medewerker, collega en als concurrent genoemd moet worden is Nicola Tesla, Servisch emigrant in de USA. De Watergraafsmeer kent een Teslatoren, en het slimme gebruik van zijn naam als merk voor een elektrisch aangedreven auto heeft Tesla een bekende klank gemaakt. Nicola Tesla verwierf enkele tientallen US-patenten waaronder patent voor de wisselstroommotor van 1888, dat opvallend hetzelfde principe en opzet als dat van Ferraris' motor beschreef. Als briljant elektrotechnicus met visionaire ideeën over een wereld die totaal op beschikbaarheid van elektrische energie ingesteld is, experimenteerde Tesla met transformatoren, bliksem en hoogspanning. Bij de Niagara waterval plaatste hij 3-fase generatoren en hij installeerde hoogspanningsleidingen naar gebruikers. Tesla's wisselstroom bleek superieur bij generatie en transformatie.

Elektrische tandenborstel

Over de hele wereld is driefase wisselstroomopwekking sindsdien de norm in combinatie met hoogspanningsnetten voor elektriciteit-transport. In het landschap is dit herkenbaar aan meerdere clusters van steeds drie draden van mast naar mast. Energiebedrijven leg-

gen overal 3-fase elektriciteitsnetten aan; standaard wordt per woning of per elektragroep slechts één fase, 230 volt, aangesloten. Krachtstroom, 3-faseaansluiting 400 volt, is de norm bij zware apparatuur. In de moderne keuken wordt nu voor verhitte vaak gekozen voor de inductiekookplaat. De verhitte door een kringstroom in de bodem van de pan heeft krachtstroom nodig. De verwondering en fascinatie met inductie van de 19de-eeuwse onderzoekers leeft voort in een begrip dat het dagelijks leven is binnengekomen. Nota bene: de batterij van de elektrische tandenborstel wordt met inductie opgeladen.

Elektro of verbranding

De voordelen van elektromotoren ten opzichte van benzine- of diesilverbrandingsmotoren zijn:

- bij inschakelen van de stroom loopt de motor uit zichzelf zonder een startmotor nodig te hebben,
- het aantal bewegende delen en dus de plaatsen waar slijtage op kan treden zijn beperkt tot één as,
- er zijn geen uitlaatgassen en duurzaamheid is binnen bereik en
- de omvang van de motor is gering bij vergelijkbare prestaties.

De huidige energietransitie, weg van fossiele brandstof, jaagt het succesverhaal van de elektromotor naar nieuwe hoogten. Vanaf de jaren vijftig vorige eeuw zijn 1-fase elektromotoren in het leven van alle dag van ieder huishouden te vinden in keuken-, was-, koel- en klusapparatuur. In het transport zijn elektrisch aangedreven auto's en fietsen niet meer weg te denken. De vraag naar steeds meer 'stroom' via het 'net' voor elektrische aandrijving is een actueel onderwerp. Lang leve de elektromotor! #

... en Ferraris heeft niets van doen met Ferrari

Tunnelvisie: over graffiti in de ondergrondse

Tekst: John Prop | Fotografie: Boris Tellegen, Aldo van den Broek

De wanden van de metrotunnel tussen het Centraal Station en station Amsterdam Amstel, opgeleverd eind jaren '70 en begin '80, vormden een aantrekkelijk 'canvas' voor talloze graffiti-artiesten en hun spuitbuskunsten. Veertig jaar later verschijnt een fotoboek waarin alle *tags* en *pieces* zijn verzameld.

Artistiek vandalisme in de metrotunnel

In de begintijd van de metrotunnel was er veel minder beveiliging dan nu; wie dat wilde kon er nachtenlang ongestoord zijn gang gaan. Dat sprak zich al gauw rond: graffitischrijvers uit binnen- en buitenland waagden zich met tassen vol spuitbussen tussen de (levensgevaarlijke) sporen. Een van hen was de jonge Amsterdammer Delta – oftewel Boris Tellegen. In de jaren daarna ging Boris industriële vormgeving studeren en werd hij een gevestigd kunstenaar wiens werk wordt vertegenwoordigd door gerenommeerde galerieën. Hoewel zijn schilderijen, sculpturen en installaties nog stijlelementen bevatten die verwijzen naar zijn vroegere graffiti-

spuiterij, zijn Boris' activiteiten tegenwoordig volkomen legaal. Alhoewel... enige maanden geleden kroop hij, samen met collega-kunstenaar Aldo van den Broek, toch weer een nacht lang stiekem de metrotunnel in. Niet om een nieuwe *piece* te zetten, maar om die graffiti 'van toen' vast te leggen voor het nageslacht. Elke meter van beide tunnelwanden werd gefotografeerd – in totaal bijna zes kilometer aan artistiek vandalisme. De vele honderden foto's die het tweetal maakte gaan de hoofdmoot vormen van een fotoboek, *Tunnel Vision*, dat tijdens de komende Open Monumentendag zal worden gepresenteerd. #

Wat die spuitbusartiesten niet wisten, was dat de langgerekte lijnen en gekleurde vlakken waar ze overheen spotten gedeeltes van een kunstwerk waren. En niet zomaar een kunstwerk, maar een ensemble van vijf bijzondere wandschilderingen over de hele lengte van de metrotunnel: het langste *minimal art*-project van Nederland. Die wandschilderingen waren gemaakt door vijf kunstenaars: Jan 'Caveto' Dohmen, Peter Struycken, Wladimir Zwaagstra, Woody van Amen en Bob Bonies. De eerste werd opgeleverd in 1976, de laat-

ste in 1980. Deze schilderijen, alle vijf in een uiterst minimale stijl, vormden tezamen een doorlopende strook ter hoogte van de ramen in de metrotreinen. Wat in stilstand slechts een eenvoudig, statisch beeld leek, veranderde tijdens het rijden in een abstracte 'tekenfilm'. Passagiers zagen lijnen dikker worden of zich vermeerderen, zwarte vierkantjes in aantal groeien en felle kleurvlakken elkaar opvolgen. In *Tunnel Vision* zijn tussen de vele graffiti door nog stukjes van dit unieke jaren '70-kunstwerk te ontwaren.

Tunnel Vision – Boris Tellegen en Aldo van den Broek. Met bijdragen van o.a. Dumar NovYork, Joris van Casteren en Reaze

De boekpresentatie vindt plaats op zaterdag 14 september van 16.00 – 18.00 uur bij de fietsenstalling aan het Centraal Station, Prins Hendrikkade 35.

De dag is een appel

Tekst: Jim Jansen | Fotografie: Eddy Ellert

Journalist Jim Jansen en fotograaf Eddy Ellert begeven zich door Amsterdam-Oost en komen bekende en onbekende buurtgenoten tegen. Deze keer Jaap Boots, die op 13 september zijn plaat *Wilde Tulpen* in De Nieuwe KHL presenteert.

Bij Jaap Boots is humor altijd in de buurt. Ooit was hij meer dan wekelijks met zijn hoofd op tv, draaide hij fijne undergroundmuziek in hotel Arena dat toen nog heerlijk de Sleep Inn heette en was hij een zeer gewaardeerd docent bij de Hogeschool van Amsterdam. Nu ondertekent hij zijn mail met 'mediaman met artistieke neigingen' als Eddy een foto-afsprake met hem probeert te maken. Jaap Boots is en blijft een even aangename als bekende verschijning in Amsterdam-Oost. Doordat hij bijna altijd zijn gitaar bij zich heeft, meestal hoed-dragend is, deze keer een fraaie bruine, en natuurlijk door zijn uit duizenden herkenbare stem. Zoals te horen op zijn nieuwe single *Carpe Diem*, een nummer dat meteen aan mijn favorietenlijstje op Spotify is toegevoegd: 'Ik zie het nu. Ik kan hem plukken. De dag is een appel. Alles gaat lukken.' Artiesten met elkaar

vergelijken is welhaast een doodzonde in de muziekwereld, maar hier klinkt Boots als een aangename mengeling van Jaap Fischer, Loudon Wainwright III en Harrie Jekkers. En dat is zeker als compliment bedoeld. Hij groeide op in kunstenaarsdorp Bergen en speelt al sinds mensenheugenis in bands en bandjes, tussen schuifdeuren maar ook gewoon in Paradiso. Met zijn neef Bert vormde hij het duo *Na Und?!* en jaren later, toen hij in Amsterdam ging wonen, maakte hij meer donkere muziek in de richting van *The Sound* en *The Birthday Party*. Zijn grootste hit schreef hij over zijn ex en kreeg de veel betekende titel *Kut Wijf mee*. Toen ik hem ooit naar de achtergrond van het nummer vroeg bleek dat hij voor zijn plaat *Afkuil* (2007) nog een boos nummer wilde schrijven, hetgeen handelde over zijn ex. 'Overigens heb ik met haar nog

Er komt weer een fijne nieuwe plaat uit van Jaap Boots: *Wilde Tulpen*

een hele goede band en nam zij destijds ook het eerste exemplaar van de plaat in ontvangst.' Nu is er dus een nieuwe plaat, *Wilde Tulpen*, een titel die past bij groene plekken in Oost zoals het Flevopark en Anna's Tuin & Ruigte, waar hij graag wandelt. In De Nieuwe KHL zal de plaat ten doop worden gehouden, en dat doet hij zeker niet alleen. Met Peter Asselbergs op bas en elektrische gitaren, Mischa De Vos op

piano en producer Marg Van Eenbergen, die in de jaren negentig ook vaak in de Sleep Inn kwam, maar niet als DJ, maar met haar band *Seedling*, op ontelbaar veel andere instrumenten. Eddy en ik hebben zin in het optreden en zetten nog maar een keer *Carpe Diem* op. 'Ooit gaan we dood, maar nu even niet,' zingt hij ergens aan het einde van het liedje. Daar ben ik blij om. En met mij zeker vele anderen. #

Revolverhelden

En toen...

Tekst: **Melissa Plomp**
Illustratie: **Ruud Meijer**

'Als 'ie zich verzet schiet ik hem voor zijn raap. Ik maak een zeef van hem!' Grimmig kijken de vijf elkaar aan in het schemer van het zolderkamertje. Op de tafel tussen hen in ligt een berg wapens en munitie. 'Wij zijn gangsters. En laten we dit afspreken: echte gangsters laten zich niet levend pakken!'

Betondorp komt langzaam tot leven op deze zomerse ochtend. Bij de slagrij in de Landbouwstraat staat een huisvrouw haar inkopen te doen. In de sigarenwinkel ertegenover helpt de winkeldame een klant bij de toonbank. De postagentschapouder staat achter

zijn loket. Vandaag worden de pensioenen uitbetaald en de dikke pakken bankbiljetten liggen keurig klaar in vakjes boven het loket. Op de vloer ligt Astor, zijn grote Duitse herder te slapen.

Voor de deur stopt een groene Ford Mercury. Met draaiende motor blijft hij staan. Vier jongemannen stappen uit. De winkeldame glimlacht vriendelijk naar een jongeman met zijn grote, warrige kuif. Maar ze komen niet voor sigaretten. Ze lopen rechtstreeks naar het postloket. De beambte kijkt op. 'Je geld of je leven!' Hij kijkt recht in de lopen van vier pistolen. De winkeldame slaakt een gil. 'Mij kunnen jullie krijgen!' Met een sprong komt de breedgeschouderde beambte uit het loket. Hij slaat op het viertal in. De beambte geeft twee van de jonge gangsters een

duw. Van schrik vuren ze hun pistolen af. Een kogel vliegt rakelings langs de beambte in het hout. Een tweede kogel schampt zijn been. Een derde kogel verbrijzeld het bot in zijn arm. Maar hij vecht door. 'Kom Astor!' roept hij. Maar de Duitse herder blijft veilig zitten waar hij zit, met de staart tussen de poten. Hulp is ook niet meer nodig. De jongens rennen de winkel uit en springen in de Ford, die met gierende banden de straat uitrijdt. De dame die de slagerij net uitkomt met een tas karbonades, noteert vlug het kenteken op haar boodschappenbriefje.

In stilte rijden de vijf door Oost. 'Ik schoot hem recht in zijn donder. Zagen jullie dat?' vraagt het zwartharige knulletje van nog maar net zestien vanaf de achterbank. Hij mocht meedoen

omdat hij zijn vrienden had getipt dat het postloket in de sigarenwinkel vaak grote sommen geld in huis had. Dat was hem opgevallen toen hij als schoenmakersleerling in Betondorp werkte. En nu had hij zomaar iemand neergeschoten.

'Verdorie!' Een passerende politieauto remt af, keert om en zet de achtervolging in. Rooie Karel trapt het gaspedaal diep in. Hoewel hij pas 22 is, heeft hij al vaak in gestolen auto's gereden en is hij een ervaren chauffeur. Zijn broertje 'pistolen-Toon', slechts achttien jaren oud, met zijn wilde kuif is het brein achter de bende. Net als zijn blonde vriend 'Slimme Cor', twintig jaar oud, in het dagelijks leven een keurige typograaf, is hij verzot op pistolen. Ze hebben alledrie al vaak vast gezeten. Hun flinke verzameling pistolen, automatische en semi-automatische wapens, hebben ze gestolen bij verschillende wapendepots in Amsterdam. In het Vliegenbos in Noord oefenen ze 's nachts hun schietvaardigheden. Daar is ook hun vriend Cornelis, een 18-jarige, zenuwachtige gereedschapmaker met donker haar en een grote bril, vaak bij.

De Ford scheurt onder het spoorwegviaduct door richting Molukkenstraat. De politiewagen zit hen op de hielen. Wild draait Karel aan het stuur, rechtsaf de Valentijnkade op. En dan plots... loopt de weg dood. Ze remmen. De jongens stappen uit, hun pistolen zenuwachtig voor zich uit geklemd in hun knuisten. De agenten springen uit hun wagen en richten eveneens hun pistolen. 'Handen omhoog, stelletje cowboys. Gooi je wapens neer.' Zwijgend laten de jongens hun wapens zakken. Alleen de jongste 'held' heeft een paar waarschuwingen nodig voordat hij zijn pistool op de grond legt. Bedremmeld laten ze zich boeien en afvoeren. Van al hun bravoure is nu niet veel meer over. #

Deze wildwestfilm-achtige overval vond plaats op een zaterdagmiddag in mei, 1959. De 52-jarige postagentschapouder werd opgenomen in het OLVG met twee schotwonden. Hij had die dag 53.000 gulden in kas. Tegen de vijf 'gangsters' werden lange gevangenisstraffen geëist.

voor de deur
stopt een...
en.....>

Buurttuinen

Ik loop dwars door de buurt
Zie daar tuinen
Die mensen bij elkaar brengen
Het waren vroeger plantsoentjes
Of vergeten plekken
In een stad

Ik ben dol op plekken
Waar mensen weten dat groen
Meer doet dan alleen simpel plantjes
Die groeien
Sta altijd even stil
En zie de mensen druk bezig
Met het groen laten bloeien
In een buurt vol medeleven

Het gedicht is van Jan Schep. Poëzie maakt onderdeel uit van zijn website <https://dubbelgroen.com>. Dubbelgroen is (ook) de naam van zijn tuinontwerpwinkel. De foto's van de buurttuinen zijn van Dineke Rizzoli.

Poppentheater Koos Kneus
 Voorstellingen op zondagen, altijd inclusief schminken.
zo 22 sept 11.00-12.15:
 Jan Klaassen en het eigenwijze ei (2-4 jr)
 door gastspeler: Poppenkast Opgepast (Erik van Ophem)
zo 22 sept 13.00-15.00:
 Jan Klaassen en de vieze beesten (4-8 jr)
 door gastspeler: Poppenkast Opgepast (Erik van Ophem)
zo 29 sept en 6 en 13 okt 11.00-12.15:
 De Boskabouter en het Egeltje (2-4 jr)
 door gastspeler: Scratch Marionetten (Janet Cratchley)
zo 29 sept en 6 en 13 okt 13.00-15.00:
 De Kraai en de Boskabouter (4-8 jr)
 door gastspeler: Scratch Marionetten (Janet Cratchley)
zo 20 en 27 okt en 3 en 10 nov 11.00-12.15:
 De kleine, stoere fee (2-4 jr)
 door gastspeler: Lulu's poppentheater (Marloes Gies)
zo 20 en 27 okt 13.00-15.00:
 De fee en de fluisterboom! (4-8 jr)
 door gastspeler: Lulu's poppentheater (Marloes Gies)
 Reserveren noodzakelijk! Via website of tel.nr. 020-6928532.
 Voor reserveren en meer info: www.kooskneus.nl

Plein Theater
do 5, vr 6, za 14 & zo 15 sept:
 FRINGE Festival: Princesses – Wojciech Stachura
za 7, zo 8, do 12 & vr 13 sept:
 FRINGE Festival: Baseline Babbling – Kirsty Baker
za 7 sept 17.00-20.00:
 24H Oost: Opening EXPO Moyca Gort / DIY Recycle Craftind / Suri-naamse Street Foods
za 21 sept 20.30:
 Nieuwe Noten Amsterdam: Ossenlied – Kate Moore & Herz Ensemble (hedendaagse muziek)

Beyond the sea - Mirte Dokter

wo 25 sept 15.30:
 Beyond the sea – Mirte Dokter (6+)
do 26 sept 18.00:
 Renate's Boekenclub: The Thursday Murder Club
vr 27 sept 20.30:
 Lumpempa – Alexandra Loembé (dans)
za 28 sept 12.00-18.00:
 East & Baggerbeest (festival)
zo 29 sept 15.00:
 Nieuwe Noten Amsterdam: Cello from West to East – ShengChiun Lin, JaeEun Jung, Chun-Yao Lin (hedendaagse muziek)
do 3 okt 20.30:
 Amsterdam Talks Sex: Magnificent Men – Handan Aydin (host) & gasten (tba)
vr 4 okt 20.30:
 Nieuwe Noten Amsterdam: Re-

More war

volver / Music Box – Kate Moore & Herz Ensemble (hedendaagse muziek)
za 5 okt 20.30:
 Journey to Yerevan – Black Swan Quintet (wereldmuziek)
zo 6 okt 14.00:
 Bout! – Plan d (try out, 8+, jeugd/dans)
wo 9 okt 15.30:
 Gewoon zoals je bent (première, 2+)
vr 11 okt 20.00:
 Vier verzen van nu – nolaS (poëzie)
za 12 okt 20.30:
 Devicky, wax the pain away – Meurman & de Rudy (Muziektheater)
zo 13 okt 15.00:
 CDUEW (Componist Danst Uit Eigen Werk) + Componisten Salon – Huba de Graaff (hedendaagse muziek)
zo 20 okt 15.00:
 Nieuwe Noten Amsterdam: Percussie, basklarinet en cello – Ria Watanabe, Tobias Klein, Lucija Gregov (hedendaagse muziek)
za 26 okt 15.00:
 De avonturen van Winnie de Poeh – Houtjetouwtje (première, 4+)
 Zie verder: www.plein-theater.nl

Badhuistheater
 za 7 sept 17.30:

Slapen'
 Zie verder www.badhuistheater.nl

De Nieuwe KHL
vr 13 sept 20.30:
 Jaap Boots – Wilde Tulpen
wo 18 sept 19.30:
 Popup Choir: I'm in love – the Cure
do 19 sept 20.30:
 Djuke Stammeshaus: hoeveel kunnen we aan?
vr 27 sept 20.30:
 Abel's Americana met als speciale gasten Lucretia van der Vloot en Thomas Verbogt
zo 19 sept 16.00:
 Mirjam van Dijk: mooie liedjes met herfstkleuren
zo 6 okt 16.30:
 KHL Chantant: Spanje!
wo 9 okt 20.00:
 KHL Popquiz
vr 11 okt 20.30:
 Sandra van Nieuwland, begeleid door pianist en gitarist Milo Groenhuijzen
zo 13 okt 16.00:
 Gerard en Rosanne Alderliefste: over twijfels, groei en geluk
zo 20 okt 16.00:
 JP den Tex: The Starlight Adventure
vr 25 okt 20.00:
 SonPaTi (Cubaanse band): Amsterdam Artistica
 Meer info: www.denieuwekhl.nl
Jungle Amsterdam
 ---ELKE WEEK---

Cubaanse band SonPaTi

van wo t/m za 12.00 – 17.00:
 Afvalpaleis en weggeefwinkel
 2e locatie: Dapperstraat 76-82
elke ma 20.00 – 00.00, ook open tijdens de zomersluiting:
 Kizz Meetup, met DJ Traybeatz
elke di 09.00 – 11.30:
 Sfera / Rond-Om Dansworkshops voor vrouwen uit Oost
elke wo 12.00 – 17.00:
 Repair Café Elektronica in Afvalpaleis
elke wo 20.00 – 22.00:
 Biodanza met Lyan
elke do 09.00 – 12.00:
 Jungle vrouwenochtend
elke do 12.00 – 17.00:
 Repair Café Textiel in Afvalpaleis
elke vr 09.00 – 10.30:
 Clara: dansworkshop geïnspireerd door calligrafie
elke vr 11.00 – 13.00:
 Infopunt duurzaamheid in Afvalpaleis, inclusief groen- en afvalspreekuur
vanaf 28 sept elke za 11.00 – 12.30:

Yoga Concert
 ---AGENDA---
zo 8 sept 20.00 – 00.00:
 Lindy Hop – 'Tam Tam' Jungle Jam
vr 21 sept 20.00 – 00.00:
 Nataraj Amsterdam
zo 22 sept 19.00-23.00:
 Tango Salon met DJ Arjan 'el Irresistible'
zo 13 en 20 okt 10.00 – 13.00:
 Ecstatic dance ivm Amsterdam dance event
zo 13 okt 20.00 – 00.00:
 Lindy Hop – 'Tam Tam' Jungle Jam
 Zie verder www.jungle.amsterdam

Wereldmuseum Amsterdam
 ---TENTOONSTELLINGEN---
t/m 25 aug 2025:
 Martial Arts
t/m 6 jan 2025:
 Imprints
t/m 3 nov 2024:
 Sari/Statement, over hedendaagse sari in India en haar diaspora
altijd te zien:
 Onze koloniale erfenis
altijd te zien:
 What's the story?
altijd te zien:
 Things That Matter
 Meer info, ook over eenmalige activiteiten: www.tropenmuseum.nl

Framer Framed [vetgroot]
 ---EXPOSITIES---
t/m 29 sept, di-zo 12.00-18.00:
 Really? Art and Knowledge in Time of Crisis
 The One-Straw Revolution
 ---AGENDA---
7 sept 12.00 - 18.00:
 24H Oost: Rondleidingen tentoonstelling
 Meer info: framerframed.nl

Tot Zover
 t/m 26 jan 2025, wo t/m zo 11.00 – 17.00:
 Doodleuk – Peter de Wit (cartoons en strips)
 Meer info: www.totzover.nl
De Nieuwe Ooster
elke eerste zondag van de maand om 13.00:
 Rondleiding door Stichting Arboretum De Nieuwe Ooster;

Aan het graf - Peter de Wit
 opgeven via www.denieuweoosterbomenpark.nl/rondleidingen
elke laatste zondag van de maand van 11.00 – 13.00:
 Nabestaandencafé in café Roosenburg; aanmelden: m.smeding@amsterdam.nl
zo 22 sept 12.00 – 13.00:
 Dode schrijvers, levende woorden – graven bezoeken samen met dichter en presentator Jos van Hest, aanmelden: c.van.der.elst@amsterdam.nl
 Meer info: www.denieuweooster.nl

Genieten
 ---ELKE WEEK---
elke ma 19.30:
 Bridge voor beginners
elke di 17.30:
 Resto van Harte, gezellig avondje uit met driegangen diner
 Reserveren: 0900-9003030 of

Adressen

- Badhuistheater**
 Boerhaaveplein 28
 badhuistheater@gmail.com
- Plein Theater**
 Sajatplein 29
 020-6654568.
- Wereldmuseum Amsterdam**
 Linnaeusstraat 2
 020 5688200
- Poppentheater Koos Kneus**
 Iepenplein 40
 020-6928532
- Jungle Amsterdam**
 Tweede van Swindenstraat 26
 020-7373326,
- De Nieuwe KHL**
 Oostelijke Handelskade 44A
 020-7791575
- Framer Framed**
 Oranje-Vrijstaatkafe 71
- Tot Zover**
 Kruislaan 124
- Genieten**
 Oranje-Vrijstaatplein 2
 0900-9003030
- De Nieuwe Ooster**
 Kruislaan 124

www.restovanharte.nl
 ---AGENDA---
za 7 sept 14.30:
 24H Oost: Culturele middag
za 21 sept 13.00 – 16.00:
 Wereld Alzheimerdag: Samen in beweging
za 28 sept:
 Nationale Burendag
 Organiseer jij een leuke activiteit in Genieten en leer jij je burens (beter) kennen?! Buurten worden sociaal en leuker als burens elkaar kennen, elkaar helpen en zich samen inzetten voor de buurt. Stuur snel je idee in en ontvang budget en ondersteuning vanuit Dynamo: esiemerink@dynamo-amsterdam.nl | 06-34659318
zo 29 sept 15.00 – 17.30:
 Culturele middag
Zelf een initiatief of idee: mail naar esiemerink@dynamo-amsterdam.nl of k.lieshout@civicamsterdam.nl

Kijk voor meer agenda-informatie op www.oost-online.nl

Nu leren bridgen...
 ♣ uitdagend ♦ gezellig
 ♥ in de buurt ♠ samen
 ...is jaren plezier

Op maandag 2 september 2024 start de cursus 'bridge voor beginners' van elf avonden, steeds van 19:30 tot 21:30 uur, steeds op maandag.
 Je kunt alleen komen, of samen met iemand anders. Ervaren docenten geven de lessen onder het motto: bridgen is samen plezier hebben.
 Informatie en inschrijven: bridgescursus.oost@gmail.com
 Starten op maandag 9 september is mogelijk!
 Plaats: café Genieten (Oranje Vrijstaatplein 2, op de hoek bij Stadsdeelkantoor Oost).
 Kosten: € 70,00 (inclusief lesboek). Met stadspas half geld.
 Organisatie: Bridgevereniging Himbak uit Amsterdam Oost.

Meesterlijke kunstschilder in zakformaat

Tekst: Jaap Stam | Fotografie: Eddy Ellert

Autodidact Louis Visser klapt vier keer per week in Amsterdam zijn schildersezels uit om een straatbeeld te schilderen. Een vakkundig impressionist die dankzij zijn hobby een rijk sociaal leven heeft.

Zonder plan gaat straatschilder Louis Visser (71) de deur uit van zijn appartement op het Krugerplein. Na enkele minuten dralen – ga ik links, rechts, de stad in of naar de Watergraafsmeer? – valt de beslissing. Puur op gevoel, het is niet uit te leggen. Dan bindt hij de uitklapbare schilders-ezel op zijn rug, stopt het schilderskistje in de fietstas en stapt op de fiets.

Soms fietst Visser anderhalf uur eer hij ergens neerstrijkt. Meestal in Amsterdam, een enkele keer maakt hij een uitstapje naar de Vecht. Nog geen vijf keer per jaar keert hij onverrichterzake huiswaarts. De schoonheid moet hem overvallen, hij gaat aan de slag waar het mooi is. Punt. Hij houdt niet van uitvoerige verhandelingen om zijn schilderijen te verklaren. Die spreken zelf voor wie het zien wil.

Een uur of vijf is Visser bezig met een schilderij. Is de compositie goed, het ritme, is het niet te druk? Schilderen is de kunst van het weglaten, je moet weten wanneer je moet stoppen. Als het beeld hem absorbeert en hij er in kan opgaan, is hij tevreden.

Een kleine 3.500 schilderijen heeft Visser de afgelopen 22 jaar gemaakt. Veruit de meeste op olieverfpapier van het Franse Canson, dat is stevig en zuurvrij. Een hoogst enkele keer op een paneel. Rijen dik staan ze tegen de muur in zijn woonkamer, honderden per rij, ze steken wel een meter de huiskamer in. Ze meten 32,5 bij 25 centimeter, een lekker klein maatje, goed te behappen in één schildersessie. Meer ruimte heeft hij niet nodig om te vertellen wat hij wil vertellen.

Met verkopen houdt Visser zich niet bezig, dat is zo'n gedoe. Voor je het weet is het werk. Hij hoopt dat hij een deel kan nalaten aan het Stadsarchief. Dan kan het publiek over zijn schouder meekijken naar de steeds veranderende stad. Zo heeft hij veel werk van de Noord-Zuidlijn in aanbouw.

Na een afgebroken studie theologie deed Visser toelatingsexamen voor de Rietveldacademie. Hij werd afgewezen, ging naar de pabo en werd docent Nederlands. Elf jaar geleden ging hij met

prepensioen. Trok hij tot die tijd maximaal drie keer per week eropuit met zijn schildersezels, nu minimaal vier keer. Vorig jaar was een topjaar en ging hij 245 keer op pad. Op regenachtige dagen schildert hij op een schuilplaats, in de onderdoorgang van het Rijksmuseum, in een galerij of onder een brug of viaduct.

Al jong was Visser in de ban van tekenen, hele kladblokken tekende hij vol, uren aan een stuk. Op zijn twaalfde verjaardag kreeg hij een schilderskistje, ook in het schilderen kon hij zich helemaal verliezen. Dat is nog steeds zo, zodra Visser wit, middengeel, okergeel, middenrood, Indisch rood, gebrande sienna en ultramarijn uit de tubes heeft geknepen op zijn spiegelgladde palet, is hij in zijn eigen universum.

In dat universum is iedereen welkom, Visser kan praten en schilderen tegelijk. Het schilderen geeft hem een rijk sociaal leven, mensen spreken hem makkelijk aan. Gisteren nog kwam

Schilderen is de kunst van het weglaten

de vrouw van het huis dat hij aan het schilderen was met een kop koffie naar buiten. Ze hadden een geanimeerd gesprek. Zou Visser nooit hebben gehad als hij daar niet aan het schilderen was geweest.

Visser heeft internet noch smartphone. Hij is enkel bereikbaar via een 020-nummer. In die keuze wordt hij steeds vaker bevestigd. Als mensen naar zijn website vragen en horen dat hij geen internet heeft, hoort hij steeds vaker: 'Wat heerlijk, hoe doet u dat?'

Alle uren die anderen dagelijks op internet en hun smartphone doorbrengen heeft Visser beschikbaar om te schilderen. En dan al die onzinappjes waarmee mensen elkaar bombarderen, je moet overal op reageren. Kost alleen maar energie. En die stopt Visser in het schilderen. Hij mag dat graag vertellen.

Hoe vaak wordt hem niet gevraagd of ze een foto mogen maken, vooral door

Straatschilder Louis Visser aan het werk

jongeren. 'Heb je wel goed gekeken?', luidt zijn wedervraag. 'Je hebt van nature een stereocamera, je krijgt het geluid en de geur erbij. Geniet van het moment en laat het daarbij. Wat moet je met al die foto's? Hoe vaak kijk je er nog naar?'

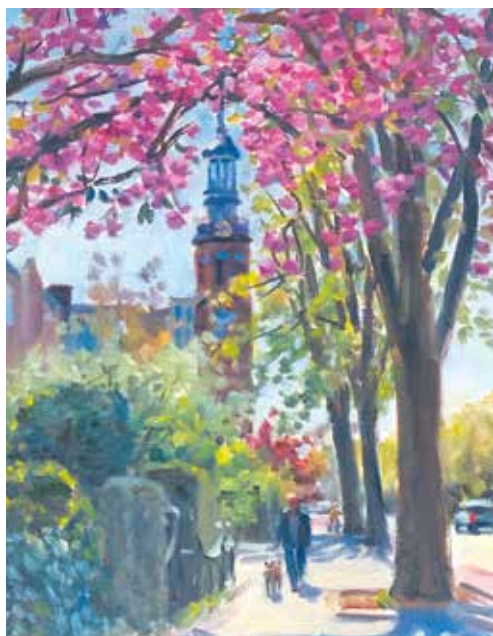
Ze willen contact met de werkelijkheid, maar die plaatsen ze meteen in het verleden op het moment dat ze een foto maken. En dan houdt Visser op, hij wil niet te prekerig worden, wil geen 'pedantje' zijn.

Toch nog even: mensen vragen niet meer de weg, want daar hebben ze Google Maps voor. Dat was vroeger een moment om contact te maken. Door internet is de hele wereld binnen bereik,

maar het directe contact verdwijnt. Internet gaat de menselijke maat te buiten.

Visser schildert zonder pretentie en noemt zichzelf een amateur met een uit de hand gelopen hobby. Kunsthistoricus Jaap Versteegh denkt daar heel anders over. Die roemt Vissers rake penseelstreek, sfeervolle kleurgebruik en vanzelfsprekende composities. 'Een meesterlijke kunstschilder in zakformaat', schrijft hij in *De schilders van de Vechtstreek*.

Het belangrijkste is dat hij zijn schilderijen met plezier maakt, vindt Visser. Een groot deel van het plezier is het schilderen zelf en de rest komt van het contact met voorbijgangers. #

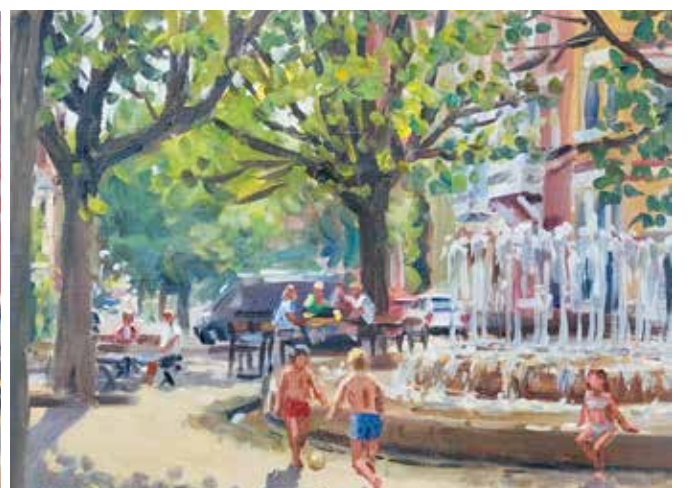

Van links naar rechts:

De Muiderkerk gezien vanaf de Linnaeusstraat vol in bloei

Linnaeusstraat ter hoogte van Oostpoort

De fontein op de Hogeweg

Yuverta

Creatief Groen Maakonderwijs

Leerlingen van Yuverta Amsterdam Oost krijgen les in verschillende praktijkvakken. In ons maakonderwijs leren zij niet alleen verantwoord omgaan met allerlei soorten gereedschappen, zodat ze bestaande ontwerpen kunnen uitvoeren. Ze ontwerpen ook zelf maskers, tuinen en grappige fantasiefiguren, die vervolgens gemaakt worden van wegwerpartikelen en natuurlijke materialen. Zo bedenken we op onze eigen manier duurzame oplossingen voor de toekomst.

Van **16 t/m 19 december** willen we graag onze ideeën en producten delen met de buurt. U kunt komen kijken, en groene producten kopen die door onze leerlingen zijn gemaakt. Komt u ook? Graag tot dan!

Stichting De OASE viert feest

Tekst en fotografie: **Ans van Stijgeren**

Buurthuiskamer OASE is een plek waar buurtbewoners elkaar ontmoeten: 'Ik kom hier voor een gezellig praatje'. Dit jaar viert de Stichting De OASE haar jubileum.

Wil je een grote of een kleine kop? Ton heeft koffie en thee gezet en schenkt de koppen vol. De koektrommel gaat rond. De vaste vrijwilliger van de dinsdagochtend, Jannie, is op vakantie. Ton neemt het over. Hij is een van de andere vrijwilligers.

Praktische hulp

Bezoekster Moni: 'Ik kom hier al meer dan tien jaar, elke keer kijk ik ernaar uit. We lachen veel met elkaar en soms zijn we serieus.' Ook Roos is een vaste gast: 'De gesprekken gaan van oppervlakkig tot diepgaande levensvragen. We bieden elkaar ook praktische hulp als dat nodig is.' Deze ochtend maakt Ton zich zorgen, de lift van het complex waar hij woont is al een week kapot. Omdat hij slecht ter been is en de trap niet meer op kan, logeert en eet hij noodgedwongen elders. Hij weet nog steeds niet waar hij aan toe is. Roos ont-

stemd: 'Dat kan zo niet langer!' Ze belt meteen met woonstichting de Key om de ernst van de situatie uit te leggen.

Gered van ondergang

De aanleiding voor de oprichting van een buurthuiskamer was minder leuk. In 1980 was de Vrolijkstraat erg verloederd met als triest dieptepunt de moord op een 12-jarig meisje. Aan het begin, bij nummer 40 staat een gedenksteen dat ons daaraan herinnert. Deze gebeurtenis was aanleiding voor een groep bewoners om de buurthuiskamer op te richten om zo weer voor verbinding te zorgen. In verband met een renovatie dreigde de OASE in 2011 echter helemaal te verdwijnen. Dankzij de oprichting van een stichting werd de OASE gered van de ondergang. In 2013 opende de buurthuiskamer voor de tweede keer zijn deuren. Lenie was de voorvechter, samen met Sylvia vormden ze het

De vlag hangt uit bij de jubilerende buurthuiskamer OASE

Ton schenkt koffie voor de groep vaste bezoekers van OASE

bestuur. Lenie is inmiddels 85 jaar maar nog steeds heel actief. Het tuinhulp-project waarbij vrijwilligers van de OASE tuinhulp bieden aan mensen met een tuin, balkon of dakterras is een van haar initiatieven. Lenie: 'Ik kan nog wel wat tuinhulpen gebruiken, meld je dus gerust aan'.

Gevarieerd aanbod

De OASE draait volledig op vrijwilligers. Die zijn heel actief, want er zijn veel verschillende bezigheden, zoals de wandelclub Vrolijk Voorwaarts. Elke maand wandelen ze in of rond Amsterdam zo'n 8 tot 15 kilometer. Iedereen kan zich hierbij aansluiten. Maar er zijn veel meer activiteiten. Een greep uit het aanbod: tekenen en schilderen, schrij-

ven, workshops, sjoelen en natuurlijk de maandelijkse Eetkookclub. Dan is het genieten van een heerlijk driegangenu-menu. Je ontmoet er oude bekenden en nieuwe gasten. Ook voor een feest of vergadering is de ruimte te huur.

Het jubileumfeest is op 20 september van 15.30 tot 23.00 uur met veel muziek, eten, drinken en verrassingen. Iedereen is welkom aan de Vrolijkstraat 281. Het volledige aanbod van activiteiten en informatie over verhuur staat op www.oasestichting.nl.

En hoe is het met de lift van Ton afgelopen? Dankzij het gesprek met de Key is die nog dezelfde dag gerepareerd. #

GFT: geef iets terug aan de natuur

Tekst en fotografie: **Dick Feenstra**

GFT staat voor groente-, fruit- en tuinafval. In ons stadsdeel heeft elke benedenwoning van de gemeente een rolcontainer gekregen. Zesduizend zijn er verstrekt. Daar was niet iedereen blij mee.

Eens in de twee weken worden de bakken geleegd

'Hoezo niet blij mee?!' zegt een buurtgenoot, 'Twintig jaar geleden hadden we ondergrondse containers voor groenafval in onze wijken. Maar daar werd ook veel vuilnis in gegooid. Na een paar jaar hield die inzameling op en verdwenen die containers. Sindsdien is dus al het GFT van heel veel mensen verbrand.

Alles wat geleefd heeft is geen afval. We zijn een consumptiemaatschappij geworden die liever leeft van, dan levert aan. De aarde kun je niet blijven leegroven maar moet je koesteren en voeden. Groente-, fruit- en tuinafval zorgen voor compost waarmee je iets terug kan geven aan onze natuur. Ik ben heel blij met dit initiatief van onze gemeente.'

Uit zicht

Zijn buurvrouw denkt daar anders over: 'Ik heb helemaal geen groenafval, we vriezen alles in. Wat moet ik met zo'n gigantisch ding in mijn voortuintje. En bovendien hoe moet ik die bak schoon houden? Die gigant is voor mij een sta-in-de-weg. Dankzij de struiken heb ik hem uit het zicht kunnen plaatsen.' Ze heeft een tuintje voor

en een grote tuin achter. Gaandeweg bedenkt ze haar snoeiafval toch beter kwijt te kunnen in die rolcontainer.

Milieudoelstellingen

'Weet je dat al dat GFT naar Vattenfall gaat en dat die daar biogas van maken?' vraagt een andere buur. Vattenfall ontkent elke betrokkenheid. Stadsdeel Oost laat weten dat het ingezamelde GFT naar Meerlanden gaat om verwerkt te worden tot compost en biogas. Groente-, fruit-, etensresten en tuinafval maken zo'n derde van het restafval uit. Gf/t afval is een waardevolle grondstof. Als het apart wordt ingezameld kan het voor 100% worden verwerkt, wat goed voor ons milieu is. Daarnaast is het apart ophalen van gf/t nodig om de verplichte Europese en landelijke milieudoelstellingen te halen. Op plekken waar veel hoogbouw is komen daarom containers op straat.

Feest

Dankzij de inspanningen van de organisatie Afval naar Oogst en honderden vrijwilligers hebben vijftien buurttuinen dit jaar al meer dan 25.000 kilo groente-, tuin- en fruitafval van de vuilnisbak kunnen redden. Dit resultaat wordt ge-

viert op 28 september tijdens het Afval naar Oogstfeest.

Afval naar Oogst begeleidt vrijwilligers bij het maken van hoogwaardige compost, die weer gebruikt wordt om de tuinen te voeden. Daardoor kunnen er opnieuw groenten, kruiden, fruit en bloemen groeien. Van afval naar oogst dus! In Oost ben je welkom bij Anna's Tuin & Ruigte, Pangea Garden, De Meevaart, De Bajestuin en KIT Tropentuin. Tijdens het Afval naar Oogstfeest op 28 september kun je ervaren wat je allemaal met keukenafval kunt doen. Op afvalnaarooogst.nl valt meer te ontdekken.

'Alles wat geleefd heeft is geen afval'

Onze stad wil in 2030 zeker 75% van het gft-afval hergebruiken. Dat zal lukken als elke Amsterdammer een steentje gaat bijdragen. Niet alleen bewoners, ook bedrijven, horeca en sportverenigingen zullen mee moeten gaan doen om van GFT vruchtbare aarde te maken. Dat is toch niet te veel gevraagd? #

Voor wie maakbaarheid meer is dan een woord

Tekst: Arie van Tol | Fotografie: Frank Schoevaart

Met *Recept voor maatschappelijke verandering* wil Wijnand Duyvendak bouwstenen van politieke actie aanreiken. 'Protest is broodnodig voor de toekomst van ons klimaat, het aanpakken van de ongelijkheid en het beschermen van grondwet en rechtsstaat.'

Park Frankendael zou verdwijnen en plaats maken voor woningbouw. Sportpark Middenmeer zou deels bebouwd gaan worden. De Wibautstraat zou breder en drukker zijn geworden. In de Dapperbuurt, de Oosterparkbuurt en de Transvaalbuurt zou de sloophamer op veel grotere schaal zijn gebruikt. In al deze gevallen waren acties van bewoners nodig om het gemeentelijk beleid te veranderen.

Wijnand Duyvendak vertelt over de strijd voor 'bouwen voor de buurt' in de Indische Buurt in de jaren '80 en de overwinning op speculant Gerard Bakker. In zijn boek geeft hij vooral veel voorbeelden van politieke actie op landelijk niveau: actie tegen de groei van Schiphol, de woonstrijd, actie tegen de klimaatverandering. Successen zijn daarbij vaak minder concreet dan bij genoemde lokale items. 'Ja, bij de grote landelijke thema's gaat er vaak veel tijd overheen eer er aanwijsbare resultaten worden behaald. Lange adem is onontbeerlijk.'

'Activisme is actief burgerschap'

Activist en politicus was en is Wijnand Duyvendak, bovendien al jarenlang bewoner van stadsdeel Oost. Sinds kort werkt hij weer bij Milieudefensie, waar hij ook in de jaren '90 werkzaam was. Voor GroenLinks was hij in de jaren nul lid van de Tweede Kamer, tussen 2013 en 2022 leidde hij de verkiezingscampagnes van die partij. Zijn activisme in de jaren '80 (onder andere de kraakbe-

weging), door hemzelf aangehaald in zijn boek *Klimaatactivist in de politiek*, leidde in 2008 tot discussies, een Telegraafhetze en zijn aftreden als kamerlid.

Hoe verhouden activisme en democratie zich tot elkaar? Is politieke actie niet per definitie ondemocratisch, want gevoerd door een minderheid? Duyvendak: 'Politieke actie moet zich altijd richten op beïnvloeding van de democratische besluitvorming. Activisme is actief burgerschap. Actievoerders kan je ook beschouwen als de tegenpool van de enorme hoeveelheid lobbyisten van grote bedrijven. Deze hebben vaak een veel directere ingang naar bestuurders en politici.'

Ik wijs hem op een artikel dat de dag ervoor verscheen in *Het Parool*: de vraag werd gesteld of de blokkade van cruiseschepen door Extinction Rebellion al dan niet gewelddadig was. Duyvendak: 'Wat mij betreft moeten acties altijd geweldloos zijn. Een menselijke blokkade is een vorm van burgerlijke ongehoorzaamheid. Ja, het is wel een wetsovertreding maar zeker geen geweld.' 'Een wetsovertreding is overigens wat een organisatie als Milieudefensie doet verschillen van Extinction Rebellion,' legt Duyvendak uit. Milieudefensie voert z'n acties binnen de wet. Op verschillende manieren proberen we dezelfde doelen te bereiken. Natuurlijk zijn er wel contacten maar we werken ieder zelfstandig. 'Milieudefensie heeft als speerpunten klimaatverandering en klimaatrechtvaardigheid. We voeren een grote campagne tegen dertig grote vervuilers zoals

Shell, Tata, ING, etc. Zij moeten zich eindelijk ook aan de klimaatafspraken gaan houden. Rechtszaken zijn hierbij minstens zo'n belangrijk actiemiddel als demonstraties.'

Het verzet tegen de groei van Schiphol kent inmiddels een lange historie, met een grote diversiteit aan grote en kleine acties. In 1994 realiseerden actievoerders het Bulderbos om de aanleg van de vijfde baan tegen te houden. Veel acties en procedures volgden. Als ik wat sceptisch doe over het uiteindelijke resultaat betoogt Duyvendak: 'Je inzetten voor grote maatschappelijke verandering vraagt een lange adem en strijd. We zijn er nog niet maar ik zie een enorme kentering. In de jaren negentig was de er brede steun voor groei van Schiphol. Dat is helemaal veranderd. De meerderheid van de Nederlanders steunt deze niet meer. En zelfs de regering en Schiphol zelf komen met krimpplannen. Ook de rechter heeft uitgesproken dat de belangen van bewoners en milieu zwaarder moeten wegen. De gemeente Amsterdam, grootaandeelhouder van Schiphol, is eindelijk tegen groei. Dit is allemaal het resultaat van vele acties en campagnes, vooral van de bewoners uit de regio. Ik ben ervan overtuigd dat het nu nog een kwestie van tijd is of de luchthaven gaat daadwerkelijk krimpen.'

En ook op andere fronten is Duyvendak realistisch, maar hoopvol. 'Het gaat veel te langzaam maar eindelijk begint de CO2-uitstoot af te nemen. De strijd tegen klimaatverandering is niet meer iets van een relatief kleine groep milieumensen maar inmiddels heel breed verankerd. Ik zie ook op sociaal en economisch terrein een kentering. Eindelijk wordt het minimumloon weer verhoogd, in plaats van verlaagd. De grip van speculanten en huisjesmelkers op de volkshuisvesting wordt eindelijk wat verkleind, nadat ze jarenlang vrij spel hebben gehad.' Bij de conclusies op het eind van zijn boek schrijft Duyvendak: het neoliberalisme loopt op zijn laatste benen. Als ik zeg dat te betwijfelen, schetst hij enkele ontwikkelingen: 'Je kan het weer over kapitaal en kapitalisme hebben, de markt is niet langer heilig. Kritiek op grote bedrijven leeft breed.' Als ik daarop reageer met de opmerking dat evengoed de macht van kapitaal en grote ondernemingen feitelijk onverminderd groot blijft antwoordt Duyvendak: 'Het gaat om grote belangen en de uitkomst is inderdaad ongewis. Het

vraagt nog veel politieke actie. Maar dat er een kentering plaatsvindt in het publieke debat is onmiskenbaar. Zoals ik in mijn boek schrijf is een omslag in het publieke debat een voorwaarde voor daadwerkelijke verandering.'

Met name de blokkadeacties op de A12 in Den Haag van Extinction Rebellion hebben een tijd lang voor actienieuws gezorgd. Daarvoor waren het de boeren en hun tractoren die het actiebeeld beheersten - politieke actie kan ook uit een andere dan linkse hoek komen. De wooncrisis heeft al weer enige tijd geleden geleid tot enkele grote woonprotesten. Hoe komt het volgens jou dat die protesten geen vervolg kregen tot nog toe? Duyvendak: 'Ik denk dat dat vooral te maken heeft met het ontbreken van een krachtige organisatie, die ook verankerd is in lokale groepen. Het woonprotest was een initiatief van enkele bevlogen individuele activisten. Ook tot hun eigen verbazing werd het protest een heel groot succes, met veel deelnemers, van jong tot oud.'

'Lange adem is onontbeerlijk'

Maar de acties hebben wel een enorme impact gehad. Kijk als voorbeeld naar het CDA, die partij die in de jaren negentig de rode loper uitlegde voor 'de woningmarkt'. Ze spreken ze nu weer over 'volkshuisvesting'. En de eerste maatregelen ten gunste van de huurders zijn door oud-minister De Jonge genomen.'

Duyvendak: '*Recept voor maatschappelijke verandering* gaat over hoe je met politieke actie invloed uit kunt oefenen. Je doet dit in een enorm krachtenveld. Ook anderen proberen invloed uit te oefenen, en daarnaast heb je te maken met technologische ontwikkelingen, met geopolitiek. Steeds is het de kunst dat te doen waarmee je impact kunt hebben.' Dat politieke actie voor bepaalde maatschappelijke veranderingen onontbeerlijk en broodnodig is staat buiten kijf. Voor wie daartoe een initiatief wil nemen of zich wil aansluiten bij een actiegroep kan in *Recept voor maatschappelijke verandering* - verkrijgbaar bij de betere boekhandels - lezen hoe je de kans op succes kunt vergroten. Duyvendak: 'Maar direct tot actie overgaan kan natuurlijk ook!' #

Opening Solitudobrug

Tekst en fotografie: Ank Engel

Op 18 juli is de Solitudobrug over de Weespertrekvaart geopend. De naam is gekozen omdat hier in de 18e eeuw de buitenplaats Solitudo ofwel Eenzaamheid lag.

Stadsdeelbestuurder Zeeger Ernsting is blij dat de brug nu open is. 'Deze nieuwe verbinding is niet alleen een grote aanwinst voor Oost, maar ook voor de rest van de stad. De brug zorgt namelijk voor een betere verbinding tussen de buurten en maakt het openbaar vervoer beter bereikbaar. Ik verwacht dat bewoners veel gebruik gaan maken van deze nieuwe verbidingsbrug en ik wens alle bewoners en toekomstige gebruikers veel plezier en gemak.'

De beweegbare brug, gemaakt van duurzaam Cortenstaal, verbindt niet alleen de Weespertrekvaartbuurt met Watergraafsmeer, maar ook Amsteldorp met het Amstelkwartier en metrohalte Spaklerweg. Aan de andere kant zijn Sportveld Drieburg en speeltuin Amsteldorp beter te bereiken.

Na de opening kregen de buurtbewoners, die voor het eerst over de brug liepen of fietsten, allemaal een ijsje, een passende traktatie op een zonnige dag. Na een vertraging door enkele technische problemen is de nieuwe verbinding tussen de verschillende stadswijken nu toch eindelijk tot stand gekomen. #

Poortwachters van verbinding

Tekst: Winnie van Heesch | Fotografie: Eddy Ellert

'Ik denk dat mensen er blij van worden en ervan gaan houden', zei kunstenaar Monika Dahlberg (1975) bij de onthulling van haar 'gatekeepers', gemaakt voor kunstplatform Framer Framed. Twee jaar staan ze nu bij de ingang van de expositieruimte aan de Oranje-Vrijstaatkade. Is Dahlbergs verwachting uitgekomen? Dwars vroeg het voorbijgangers.

Julia

Ze heten Uhuru (vrijheid) en Matumini (hoop). De woorden komen uit het Swahili, de taal van Monika Dahlbergs geboorteland Kenia. Zij kreeg de beeldjes van anti-apartheidsactivist Klaas de Jonge (1937-2023). Ze waren beschadigd en hadden waarschijnlijk veel meegeemaakt. Dahlberg: 'Voorouderbeelden werden met de komst van het chris-

tendom in zuidelijk Afrika verboden. Vaak werden ze dan ver weg van hun oorspronkelijke plek ondergebracht. En op hun nieuwe plek beïnvloedden ze de beeldtaal.' Het verhaal past bij wat Monika zelf doet met haar 'gatekeepers': ze bewerkt en beschildert ze, geeft ze maskers en Mickey Mouse-oren. En zo komen ze nieuw terug in de wereld. 'De geschiedenis van de beelden is pijnlijk maar ook voedend. Ik wil mensen daar op een positieve manier mee verbinden, zonder te prediken.'

'Schattig'

Verbinding is ook wat Anneke uit de Watergraafsmeer ziet. 'Ze verbinden iets traditioneels uit Afrika met het hedendaagse Amsterdam. Ik vind ze ontzettend leuk. Ze horen bij mijn vertrouwde straatmeubilair. Ik word er wel vrolijk van.' Buurtbewoonster Emmy, die langsloopt met een zware kamerplant, ziet ook een spiegel van de stad: 'Het oogt Afrikaans, niet van hier. Maar dat is Oost natuurlijk ook wel, een mengmoes van allerlei mensen.'

Alexander en Sofia zijn toeristen, ze zien

de beeldjes voor het eerst. Alexander: 'Ze roepen herinneringen op aan mijn reizen in Afrika. De muziek, de cultuur, de positieve vibes.' Sofia: 'De vrouw heeft het gezicht van een alien of een vis, de man iets aap-achtigs. Misschien wil de kunstenaar zeggen dat mensen ook tot de dierenwereld horen, dat we allemaal samen in deze wereld leven?' Schattig vindt ze de beeldjes.

Apartheid

Tiener Leonoor vindt de sokkels mooi, daardoor kijk je van onderen tegen de gatekeepers aan. Het effect van de zon die slagschaduw op de muur projecteert is ook speciaal. Het oogt voor haar als een strijdustig statement. 'Er zit actie in, zo van zie mij.' De kwast in

Emmy

Anneke

Matumini's hand lijkt een fakkel. 'Het is sterk, maar niet op een agressieve manier.' Julia uit Lelystad maakt zomaar een stadswandeling door Amsterdam-Oost. Zij denkt niet meteen aan Afrika maar aan Azië. 'Ik ben zelf Papoea van oorsprong. De beelden doen me denken aan het houtsnijwerk van de Asmat, een stam in Papoea (Indonesië). Zijn ze Afrikaans? Dat past dan wel weer mooi bij de Afrikanerbuurt hierachter!'

En daarmee slaat Julia onbewust de spijker op zijn kop: Oranje Vrijstaat was de Boerenrepubliek waar Hendrik Verwoerd (1901-1966) opgroeide. Hij was de architect van het Zuid-Afrikaanse apartheidssysteem. Uhuru en Matumini dragen die geschiedenis in zich. Maar voor de deur van Framer Framed aan de Amsterdamse Oranje-Vrijstaatkade brengen ze alleen maar positieve energie. En de vrijheid om erin te zien wat je wilt. #

Bedenker en drijvende kracht achter Windows festival

Tekst: Nettie Sterrenburg | Fotografie: Huub Zeeman (VCA Media)

Er zijn van die kunstenaars die zo bevlogen zijn dat ze iedereen in vuur en vlam kunnen zetten voor hun idee. Valeria Mecozzi - Story engineer - heeft een idee dat even simpel als krachtig is. Verbindend, expressief en origineel. Het Windows festival op 26 & 27 oktober. Een Openluchtgalerie van ongekende omvang.

Valeria Mecozzi geïnspireerd door ramen

Ze komt uit Italië en New York en raakte gefascineerd door de ramen in Amsterdam. De manier waarop Amsterdammers de vrijheid hebben om zich uit te drukken via hun ramen. Hoe de ramen de tijd waarin we leven laten zien, de manier waarop we denken en ons

voelen. Dat is iets dat je in geen ander land tegenkomt. Met creativiteit versiert menig Amsterdammer zijn raam met een vlag, beelden, een sjaal of een poster. Met planten, raamstiften, tekeningen, post-its, teksten, gedichten en foto's geven we uitdrukking aan het leven,

verbinden we ons met de buitenwereld en communiceren we met anderen. We geven een inkijkje in ons leven via onze ramen.

Openluchtgalerie

Binnenkort bestaat Amsterdam 750 jaar. Dan viert het Windows Festival diversiteit, eenheid en gemeenschap van de stad. Het gebied Oosterparkstraat, Linnaeusstraat, Wibautstraat en Populierenweg, een mooi rechthoek op de kaart met 4 pleinen, wordt een openluchtgalerie. Bewoners, kunstenaars, kinderen, iedereen wordt uitgenodigd om hun eigen raam te (laten) versieren als verjaardagskaart voor Amsterdam. Wensen, gedachten, ideeën op de ramen van bewoners, winkels en publieke ruimten zorgen voor een openluchtgalerie met 30.000 ramen die communiceren met de buitenwereld.

Hoe kan je meedoen?

Doe mee, kom naar de knutselweekends in oktober, zet je keukentafel, je winkelmagazijn of je lokaal open voor de buurt om samen dingen te maken, stel je raam beschikbaar voor een kunstenaar, wordt host of fotograaf tijdens het Windowsfestival. Nieuwsgierig? Aan de slag voor het Windowsfestival? Laat je inspireren op www.windowsfestival.org.

Ook aan de slag als vrijwilliger?

Kijk op de Vacaturebank van Vrijwilligers Centrale Amsterdam www.vacaturebank.vca.nu. Of bel voor een persoonlijk gesprek in Oost: 06-38326317. #

Kurmi

'Kurmi' betekent regenboog in het Quechua, een Indiaanse taal, gesproken in Peru. De regenboog staat symbool voor verbinding, in dit geval tussen de kinderen uit de Watergraafsmeer en kinderen in het woestijndorp Callango in Peru. Het benefietconcert 'Kurmi' op 14 juli in de Rode Hoed was de eindejaarsuitvoering van alle kinderen van de muziekschool Mistical Pacha uit de Watergraafsmeer. De opbrengst van het concert is bedoeld voor muzieklessen aan kinderen in het woestijndorpje Callango in Peru. De muzieklessen zijn al gestart en afgelopen winter zijn docenten van de school ook in Peru geweest, met de oprichter van de muziekschool, Abello Cepero Travaglini. Om deze lessen voort te kunnen zetten wordt door de Foundation AbelloPeru geld ingezameld. De teller stond in juli op ruim € 3000, de helft van het benodigde bedrag. Ook uw bijdrage is zeer welkom. #

Dilemma's bij het vernieuwen van de woningvoorraad

Tekst: Arie van Tol | Illustratie: John Prop

Bij vier van de vijf Tugelablokken in de Transvaalbuurt is de afgelopen jaren deels sloop / nieuwbouw, deels renovatie toegepast. Welke aanpak Ymere kiest bij Tugelablock I wordt komende herfst duidelijk. Woningcorporatie Ymere schermt met het argument 'toevoegen van woningen' om te slopen, erfgoedvereniging Heemschut benadrukt de historische waarde van het complex om te pleiten voor behoud en dus renovatie.

De gemeente Amsterdam kende destijds een hoge cultuurhistorische waarde toe aan de vijf blokken van architect Willem Leliman aan de Tugelaweg. De blokken II en V zouden in ieder geval behouden moeten blijven. Daar is door Ymere gevolg aan gegeven. Blok V is op fraaie wijze gerenoveerd. Blok II wordt nu aanpak. De blokken III en IV zijn gesloopt en vervangen door alom geprezen nieuwbouw. Nu rest een beslissing over blok I.

Een gat met een pijnlijke historie

In Tugelablock I, gebouwd in 1917, woonden voornamelijk Joodse leden van de vereniging De Handwerkers Vriendenkring (HWV). Bij razzia's in 1943 werden de meeste Joden uit de Transvaalbuurt gedeporteerd, onder andere Tugelablock I bleef leeg achter. Bijna een jaar later werden de leegstaande huizen tijdens de hongervinter geplunderd: Amsterdammers hadden brandhout nodig. De gemeente besloot – inmiddels was de Gemeentelijke Dienst Volkshuisvesting eigenaar van

het complex, de HWV was opgeheven – het geruïneerde bouwblok na de oorlog niet in volle glorie te herstellen. Twee lagen werden deels niet teruggebouwd en daardoor wordt Tugelablock I gekenmerkt door een merkwaardig gat. Een gat met een pijnlijke historie.

Erfgoedclubs Heemschut en het Cuypersgenootschap pleiten voor behoud van het blok, vanwege de architectonische waarde van het complex en het ermee gepaard gaande historische verhaal. Ymere daarentegen lijkt de historie recht te willen doen met een

ander, nieuw gedenkteken. De woningcorporatie voert met name verdichting aan als argument om sloop / nieuwbouw toe te passen: het huidige aantal woningen van 50 zal worden verdubbeld. Dat renovatie op grond van de staat van de huidige woningen, met name van de funderingen, een optie is betwist Ymere niet. Ook het financiële aspect wordt niet benoemd als factor bij de keuze tussen nieuwbouw en renovatie.

Ja, huidige bewoners kunnen terugkeren in een vergelijkbare woning voor een vergelijkbare huur. Bij renovatie en bij nieuwbouw hebben ze daar recht op. Maar worden alle te realiseren woningen – nieuwbouw of gerenoveerd – sociale huurwoningen? En is de sociale bouw klein, voor studenten en jongeren, tegen maximale sociale huur, of vooral ook voor gezinnen? Met name is de vraag of de extra 50 woningen bij nieuwbouw bestemd worden voor de doelgroep van Ymere, of (duur) worden verkocht.

De rol van de gemeente is onduidelijk. Een sloopvergunning is meer juridisch van aard dan politiek. En afdwingen dat Ymere extra nieuwbouw niet mag verkopen doet (mag?) de gemeente niet, zeker niet als al 50 % van het blok sociaal blijft.

De Amsterdamse cijfers over de woningvoorraad - wachttijd sociale huurwoning gemiddeld 15 jaar, steeds duurdere koopwoningen en te weinig nieuwbouw – zijn verontrustend. Uitbreiding van het aantal betaalbare woningen is zeker gewenst. Maar die uitbreiding kan Ymere ook toepassen bij andere projecten. De keuze bij Tugelablock I is niet simpel, een compromis is moeilijk denkbaar. Hoe worden verleden en toekomst het best recht gedaan? #

Uit de bubbel

Tekst: Anneke Hesp | Illustratie: Muziektheater PRA

Hoe leven wij in Amsterdam Oost? Kennen we elkaar? En die mensen aan de andere kant van de Ringvaart of de Wibautstraat? Drie organisaties bundelen deze herfst hun krachten in een cultuurprogramma voor iedereen – Muziektheater PRA, welzijnsorganisatie Dynamo en Boost waar Amsterdammers en nieuwkomers elkaar ontmoeten.

Wie weet sta je onverhoeds mee te dansen...

Je komt alleen binnen in café Genieten. Of samen. Je zoekt een plekje en wacht stil. Of je mompelt beleefd wat naar je linkerbuur en je rechterbuur. Kopje thee, koekje erbij en geleidelijk aan gebeurt er iets. Een man loopt door de ruimte, het wordt stiller. Trommelsla-

gen, een viool en ineens zit je te kijken naar wat daar voor je neus gebeurt. Is het dansen, is het alleen maar gein?

Mandje cultuur

Woorden zijn niet nodig. We worden meegenomen letterlijk stapje voor

stapje, door de muziek, door de dansers. Er komen mensen naar voren die een lied zingen uit een land waar je nog nooit bent geweest, een benenvirtuoos laat zijn trucs zien, een kind danst een ererondje, er past veel in het mandje cultuur. Wie weet sta je onverhoeds mee te dansen, maar je kan ook blijven zitten als de gêne te groot is of je benen het niet redden. Daarna soep voor wie wil, gebrouwen door de Krachtvrouwen. Die kooksters steken elke dag de handen uit de mouwen in Boost, de dansers en muzikanten komen van muziektheater PRA en veel deelnemers hebben de weg hierheen gevonden via welzijnsorganisatie Dynamo. Het programma is nooit in beton gegoten maar wordt ontwikkeld uit diverse workshops.

De hele wereld is naar Amsterdam Oost gekomen...

Jamsessies en freestyle

Deze herfst wordt de aanpak uitgebreid. Er komt een Boostband met elke week jamsessies en urban dance voor kinderen. Muziek- en/of dansworkshops komen er voor iedereen maar er is speciaal muziektheater voor vrouwen. Vanaf januari freestyle voetbal voor kinderen.

Loop je naar huis dan besef je dat cultuur voor jou vaak iets is van de witte bubbel: Engelstalige pop, Amerikaanse films, de NPO, RTL, theater, de tv... Maar de hele wereld is naar Amsterdam Oost gekomen. Wil je die wereld aan cultuur ook meebelevan dan kan

'We willen geen cultureel eilandje zijn'

dat hier vrijblijvend. Wil je meer, dan kun je meedoen aan de workshops van de komende maanden.

Ontdekkingsreis

Artistiek leider Monique Masselink legt uit waarom Muziektheater PRA hieraan meedoet: 'Ik ben elke keer weer onder de indruk van de warmte en de vitaliteit van de verschillende culturen die we in de workshops tegenkomen. En de talenten die mensen blijken te hebben. Het is alsof we samen een ontdekkingsreis maken.' De drie organisaties zoeken naar wat werkt en hebben al verbindingen met een aantal andere lokale organisaties en initiatieven. Maar ze willen meer. Masselink: 'We willen geen cultureel eilandje zijn. We zoeken mensen die mee willen doen, die hun talenten willen inbrengen en verder ontwikkelen. En dan samen verder onderzoeken wat onze mogelijkheden zijn.' #

Kennismaken?

zaterdag 7 september (24 uur Oost) Café Genieten
zondag 29 september Café Genieten
zaterdag 19 oktober Brinkhuis
zondag 17 november locatie volgt
zondag 15 december locatie volgt
Deur open 15.00 u. Tot 15.30 u. inloop, 16.30 u. napraten en soep

Een speellandschap: natuurlijk, creatief en uitdagend

Tekst en fotografie: Ank Engel

In oktober wordt Speeltuyn Amsteldorp in de Fizeaustraat afgebroken. Daarvoor in de plaats komt een 'speellandschap'. Een plek niet alleen voor kinderen – wel de voornaamste doelgroep – maar ook voor (oudere) buurtbewoners die elkaar ongedwongen willen ontmoeten in de natuur.

Vier meisjes uit de buurt vertellen over hun droomspeeltuyn

'Kinderen vinden overal mogelijkheden om te spelen. Ze spelen met alles wat ze tegenkomen,' zegt Roel Simons, voorzitter van de speeltuynvereniging Amsteldorp. Natuurlijk worden er schommels en glijbanen geplaatst, maar er wordt niet meer gesproken over toestellen, maar over 'speelaanleidingen'. Keien en palen die in het landschap geplaatst worden, horen hier bijvoorbeeld ook bij.

De gemeente Amsterdam kiest voor de visie van landschapsarchitectenbureau 'MAAK'. Het doel is kinderen uit te dagen zodat ze zich zowel fysiek als mentaal kunnen ontwikkelen en leren samen te werken. De kabelbaan komt boven een waterpartij te hangen. Het spelen wordt avontuurlijker met de natuur als uitgangspunt.

Wordt het dan niet gevaarlijker? 'Ja,

soms wel,' zegt Roel Simons, 'maar dat is niet erg. Dat is goed voor kinderen. Uitdagingen en het nemen van risico's horen erbij. Alles valt binnen de veiligheidsnormen van de gemeente. Het ontwerp wordt voortdurend afgesteld met bewoners. De hoofdingang gaat naar de Kruislaan. De ingang/uitgang in de Fizeaustraat blijft ook bestaan. Beide ingangen worden buiten de openingstijden goed afgesloten. In het begin zal het enige tijd een zandbak zijn, maar daarin mogen de kinderen ook spelen.'

1 miljoen

Waar komt de 1 miljoen euro vandaan, die de gemeente voor het project heeft uitgetrokken? Roel Simons: 'Een groot deel van het geld komt uit de bouwsommen die zijn gespaard bij de bouw van het Amstelkwartier en de Weesperterkvaartbuurt waar niet genoeg ruimte was voor speelplekken. Door de bouw van de Solitudobrug over de Weesperterkvaart is het speellandschap bereikbaar geworden voor kinderen uit de omliggende wijken. Het gaat om een investering voor de komende 20 à 25 jaar.'

Planning

Nog niet alle plannen staan vast. De

eerste bijeenkomst met belangstellende buurtbewoners en vertegenwoordigers van het architectenbureau en de gemeente was op 13 januari j.l. in hotel V. De buurtbewoners schreven hun ideeën met viltstiften op tafellakens. Een klankbordgroep is hiermee vervolgens aan de slag gegaan. Er wordt nog een wedstrijd uitgeschreven voor aanbieders van speeltoestellen, waarbij kinderen inspraak krijgen. Bewoners worden actief betrokken bij het verzamelen van gebruikte materialen en het bouwen van een circulair clubhuis. Het nieuwe speellandschap wordt geopend in juni/juli 2025. In de loop van de jaren is er veel groen verdwenen uit de buurt. Binnenkort komt er een avontuurlijk landschap bij, met veel extra groen.

Dromen

Roel Simons filmde enkele kinderen uit Amsteldorp voor de website van de vereniging. Hij vroeg ze hun ogen dicht te doen en zich voor te stellen hoe de nieuwe speeltuyn eruit zou moeten zien. Daarna mochten ze vertellen over hun droom. Vier vrolijke meisjes zagen een nette speeltuyn voor zich met leuke schommels, een grote glijbaan, een zwembad of een meertje, een zandbak, een trampoline en een huisje om in te spelen als het regent. #

Filmpje met de meisjes in de speeltuyn

Handhaver van het Oosterpark

Tekst: Méland Langeveld | Fotografie: Charlotte Ronteltap

BUURTBLAFFER

Naam: Pepper (koosnaam: Peppie)

Ras: Mix van voornamelijk Turkse en Kaukasische herder, deels windhond en podenco

Leeftijd: 2 jaar

Eigenaar: Charlotte Ronteltap

Pepper is een hond met een zeer bijzondere achtergrond. Hij is gered door een dierenarts, die de toen nog kleine pup vindt op de zogenoemde hel. Zo noemt men in Turkije vuilnisbelten waar men nestjes met puppy's dumpst, maar waar ook volwassen honden worden achtergelaten. Eenmaal per week gaan vrijwilligers met een dierenarts en de dierenambulance langs deze plekken om de honden te voeren en te checken.

Pepper komt op die bewuste dag op de dierenarts af en blijft de hele tijd naast hem lopen, voortdurend zoekt hij contact. Hij is dan ongeveer drie maanden oud, maar zo standvastig dat de dierenarts besluit hem mee naar huis te nemen, waar hij een tijd verblijft omdat het asiel vol zit. 'Daar

is Peppie samen met twee pitbulls met wie hij opgroeit en uitbundig speelt. Er zijn veel filmpjes van dat ravotten gemaakt. Zo heb ik een mooi beeld van zijn tijd in Turkije,' zegt Charlotte. Een week nadat Pepper meegenomen is, vindt het team het nest van zijn broertjes en zusjes, ergens achteraf op de vuilnisbelt, helaas allemaal dood. Al met al is Pepper de hel ontsprongen. Zo slim van hem om op de dierenarts af te gaan. Hij moet gevoeld hebben dat het goed zat. Hij zou niet een trap na krijgen, wat daar nogal eens gebeurt.

Parkblaffer

Pepper komt via een Turkse stichting – die voor honden en katten bemiddelt – uiteindelijk bij een gastgezin in Amsterdam. Via de site Verhuisdieren.nl

vindt Charlotte hem. Ze twijfelt eerst, maar nadat ze hem voor de derde keer op internet langs ziet komen, besluit ze hem te adopteren. En daar heeft ze geenszins spijt van. 'Pepper is zo lief en knuffelig in huis. Buiten speelt hij met z'n vriendjes. Maar hij is ook heel waaks. Blaft naar individuen met foute energie. Vooral naar dronkaards en verslaafden en daar heb je er nogal wat van in het Oosterpark. Dat is nog wel een dingetje waaraan gewerkt moet worden. Hij krijgt te veel prikkels.' Pepper treedt hier dan duidelijk op als beschermer van Charlotte. Het zijn ook

eigenschappen die zowel bij de Turkse als de Kaukasische herder passen. Deze herders zijn terughoudend richting buitenstaanders en beschermend voor bekenden. Ze zijn intelligent en nemen vaak zelf initiatief om actie te ondernemen wanneer dat in hun ogen nodig is. En zo is Pepper niet alleen de Buurtblaffer maar ook de Parkblaffer. 'Ik was ook benieuwd welke rassen er zoal in Pepper zitten. Toen kreeg ik van iemand een DNA-test cadeau. En zo weet ik wat hij in zich draagt. Pepper kan ook erg hard rennen en dat komt natuurlijk uit de deeltjes windhond en podenco.' #

Handhaven en waterijsjes

Tekst: Carolien Gevers | Fotografie: Frank Schoevaart

Als iets niet voorkomt in het woordenboek van onze wijkagent is dat wel het woordje saai. Voortdurend is hij betrokken bij de meest uiteenlopende situaties. Een ontruiming met een deurwaarder, een ongeluk, een project met de handhavers, gevaar op de markt... Dolf is erbij.

Op weg via de Dappermarkt

Ga je morgen mee om 08.00 uur naar de Eerste van Swinden, nr. X? Heb een ontruiming, zie je daar,' appt hij Dwars. De volgende dag komen de deurwaarder, een slotenmaker, die zich sloper noemt, een ontruimingsdienst en nog wat mensen ter plekke. Dolf checkt, in zijn rol van hulpofficier van justitie, het exploit van de deurwaarder. 'Ik mag alleen met hem naar binnen, jij mag wat later.' Ondertussen komen er medewerkers van het Leger des Heils. De woning blijkt één van hun HAT-woningen te zijn voor mensen met een psychiatrische achtergrond. Het raam aan de voorkant is stuk. Allerhande kapotte troep voor de deur. Niemand weet of de vrouw in kwestie binnen is. Iedereen in gespannen afwachting.

De slotenmaker breekt in. De deur blijkt gebarricadeerd, met erachter metershoog matrassen, een bijna niet door te komen vuilnisbelt van kapotte lampen, halve flessen, talloze blikjes, peuken, uitgeleefde keukenwaren en een prangende stront- en schimmellucht. Geen mens te bekennen. Toilet bruin ingedroogd. Mondkapjes worden uitgedeeld en neuzen dichtgeknepen. Een buurman komt erbij: 'Zo'n stakker, we maakten ons zorgen, maar werden er ook gek van. Telkens geschreeuw en de gekste mensen die ze mee naar binnen nam. We hebben diverse zorgmeldingen gedaan.'

Voor ieders veiligheid

De ontruimingsdienst mensen gaan meteen aan de slag. In een mum van tijd slopen ze de barricade van troep achter de voordeur en sjouwen ze met

grote zakken, dozen en scheppen af en aan de verwaarloosde inboedel naar buiten. Dolf volgt alles en praat met alle betrokkenen. Tegen Dwars: 'Kijk al deze mensen hier, de deurwaarder, de slotensloper, de ontruimingsdienst mensen en de bewindvoerder doen eigenlijk al het werk. Ik sta erbij en ben er puur voor ieders veiligheid en om het exploit te controleren. Want zo'n ontruiming komt op last van de rechter. We maken ook wel mee dat mensen nog in de woning zijn en agressief worden of explosieven hebben. Dan roep ik er meteen een paar collega's bij. Die sympathieke vrouw daar is de bewindvoerder van het Leger des Heils. Zij is al tijdens deze vrouw aan het coachen maar het lukt steeds minder omdat ze niet meer reageert en waarschijnlijk overal en nergens uithangt. Het is een stakker, ze gaan nu proberen haar in een woonvoorziening te krijgen, maar eerst moet ze gevonden worden. Tegen de vrouw: 'Laat je me weten als je haar gevonden hebt? En jullie informeren de overige burens? Ik moet zo gaan lopen met de handhavers.'

Daling winkeldiefstalletjes

We lopen naar de Dappermarkt en treffen twee toezichthouders / handhavers en een veiligheidscoördinator van de THOR (Toezicht & Handhaving Openbare Ruimte) in een ruimte van de gemeente. Dolf kent ze allemaal goed. De veiligheidscoördinator, Armand Dongor, ooit collega bij de politie, is nu betrokken bij een pilot met toezichthouders in de Dapperbuurt vanwege een toename van overlast door verwarde personen en

'We maken ons zorgen over de buurvrouw, maar we worden er ook gek van'

winkeldiefstalletjes. Dolf: 'Het project is in mei gestart op initiatief van stadsdeel Oost in samenwerking met de ondernemers en politie. Naast het handhaven van de veiligheid is de taak van mijn dierbare collega's (wijst naar handhavers Romeo en Johanna) ook om agressieve of verwarde personen te helpen de juiste zorg te krijgen.' Dwars ziet ze knikken. Dolf: 'Romeo is zo enthousiast, die wil zelfs zo snel mogelijk bij de politie komen. En zij is ook zo'n kanjer.' Johanna: 'Het is vaak dankbaar, want steeds meer mensen kennen ons nu en soms lukt het echt om wat te betekenen, al is het maar dat je even een ruzie sust of een verward persoon steunt.' Armand: 'We zien al een daling van de winkeldiefstalletjes.' Dolf: 'Kom, we moeten nodig op stap gaan.'

Krijg de kanker

We lopen op de Dappermarkt en zien veel vrolijkheid. Dolf, Johanna en Romeo maken praatjes met iedereen. Dwars ziet hoe ingeburgerd ze al zijn en dat mensen vaak blij van hen worden. Romeo: 'Ook wel andersom natuurlijk, dan zie je ze wegrennen zodra ze ons zien en dan weet je dat ze wat op hun kerfstok hebben.'

Opeens wordt het gezellige zomerse sfeertje opgeschrikt door een luid knallende motorrijder die keihard over de markt racet. Iedereen geschrokken. Veel 'krijg de kanker en gestoorde gek' gescheld rondom. Een vrouw in een invalidekar met haar begeleidster moeten even bekomen. Dolf: 'Hij ging zo snel, zagen jullie 'm?' 'Ja hij had iets blauws aan.' 'Een jongere zeker?' De begeleidster: 'Nee, zeker boven de veertig, maar ik ken hem wel, hij scheurt hier vaker rond. Ik heb regelmatig avonddienst en hoorde precies datzelfde geluid van die motor van hem, niet normaal toch.... Hij had die kleine kinderen daar wel kunnen raken!' Dolf: 'Werk je in het verzorgingshuis de Gooyer? Hoe heet je? Goed als ik binnenkort even langskom bij jullie?' Dat wil de zorgbegeleidster graag. Dolf, tegen de handhavers: 'We moeten hem vinden. Dit is een artikel 5 wegenverkeerswet overtreding. Dat bestraft de Officier meestal met afpakken van rijbewijs en een verplichte educatieve cursus waarna de dader pas na goed gevolg zijn rijbewijs terugkrijgt.'

Waterijsjes

We lopen door naar het Oosterpark, waar Dolf de handhavers wil wijzen op de probleemplekken. Hij vertelt over de rotonde met haar junks en alle zorgen van de buurtbewoners. Opeens ziet hij een jonge, wat zwalkende jongen alleen in het gras staan. Hij loopt op hem af en informeert wat die jongen aan het doen is. 'Wachten op mijn mentor,' zegt de jongen stotterend, 'Ik kan het je bewijzen dat ik een afspraak met haar heb, zie hier op mijn telefoon.' Dolf: 'Heel goed, maar blijf hier en ga niet de andere kant van het park opzoeken.' En (met een boksje): 'Ik ga je checken hoor!' En daar gaan we weer.

Dolf tegen de handhavers: 'Deze jongen moeten we beschermen. Hij is een ex-verslaafde die onlangs hier in Oost een klein appartementje heeft gekregen. Nu loopt hij weer het risico op terugval in dit park met de verslaafden daar aan de andere kant.' Later tegen Dwars: 'Vanochtend was ik weer bij de rotonde, en ik had door dit warme weer opeens zo te doen met de verslaafden dat ik in een opwelling allemaal waterijsjes voor ze ging kopen. Nou dat ging erin als crack... Toen ik een paar uur later daar nog een keer liep riep een verwarde zielenpoot tekortgedaan: 'Je hebt mij geen ijsje gegeven.' Dolf: 'Ik denk inderdaad dat hij er vanochtend nog niet zat, maar zo zie je maar weer hoe belangrijk je kan worden als je ze gedooft en huumaan behandelt. Je moet vertrouwen met ze opbouwen, in de hoop dat je na een tijd misschien in kleine stapjes kan doorpakken en ze doen openstaan voor hulp. Ik weet heel goed dat dat ons bij de meesten niet lukt, maar elke persoon die je kan redden is winst, net zoals die jonge jongen van daarnet.' #

Het ABC van de digitale zorg

Tekst: Annette Wiese, Els Nicolas, Thomas Kos | Fotografie: Annette Wiese

De Ouderen Advies Raad (OAR) omarmt de uitgangspunten van Age Friendly City (AFC). Op verschillende leefgebieden stimuleert de AFC-aanpak ouderen om zelfredzaam te blijven en maatschappelijk actief te zijn. Langer zelfstandig thuis wonen is een van die principes.

Uit de AFC-domeinen kiezen wij nu voor communicatie en taalgebruik in de digitale zorg. Door een tekort aan zorgpersoneel is hulp op afstand met gebruik van digitale middelen in een stroomversnelling gekomen. Hoe kunnen we ouderen in het proces van digitalisering meenemen?

Communicatie en informatie

Op verschillende manieren kun je informatie overbrengen:

A - verbaal: met woorden in gesproken of geschreven taal

B - non-verbaal: met gebaren, muziek, met beeldmateriaal.

Beide vormen van communicatie kunnen ondersteund worden met digitale middelen.

Er is een verschil in taalgebruik van de overheid, instituties zoals ziekenhuizen, zorg- en welzijnsinstellingen, de belastingdienst of van gewone mensen zoals je naaste burens, enzovoort. Om de burger te informeren is het belangrijk dat die begrijpt waarover het gaat. Hoe zorg je dat de informatie aansluit? Wat is het gemiddelde taalniveau van degenen op wie je je richt? Het ABC-model van taalvaardigheid komt dan in beeld.

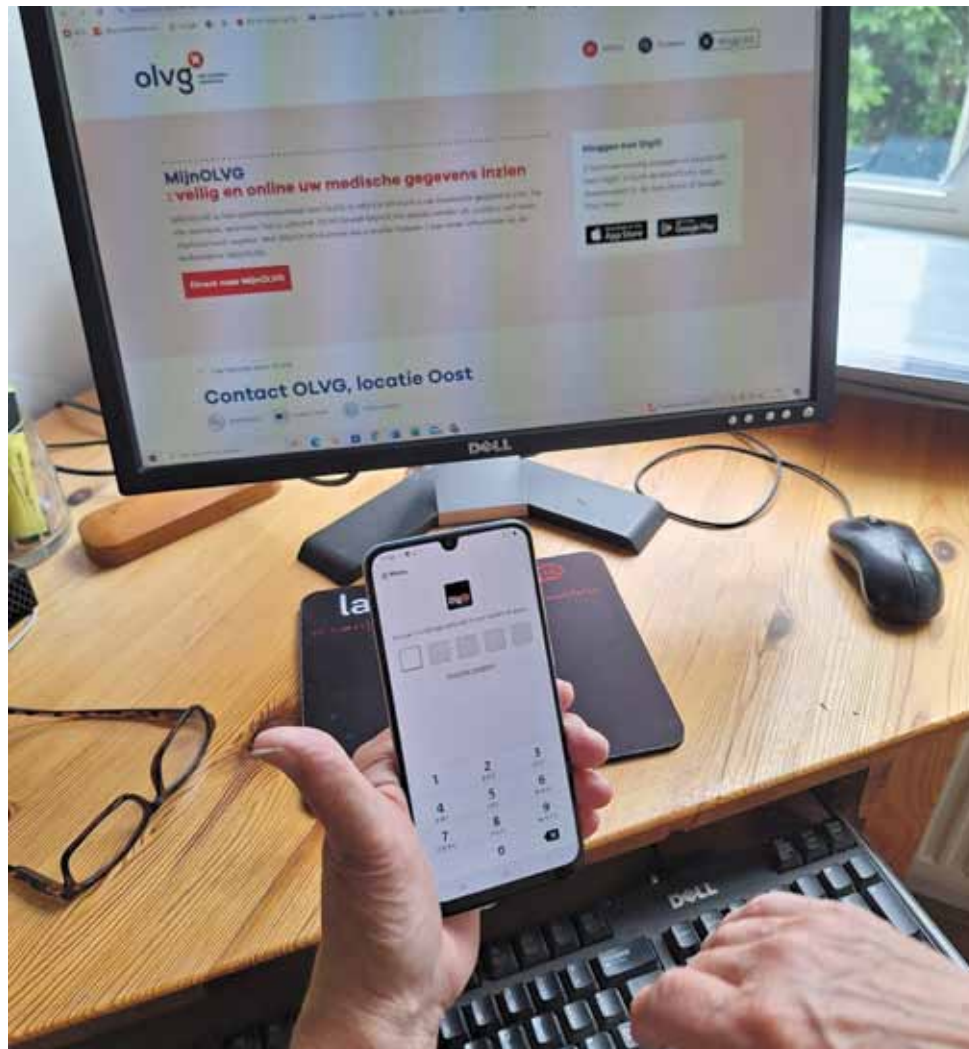
Het ABC-model

Deze indeling gaat van A1 voor beginners tot C2 voor zeer taalvaardige mensen. Ertussen liggen de niveaus A2, B1, B2 en C1. Iemand met het laagste taalniveau A1 begrijpt woorden of zinnen die gaan over vertrouwde onderwerpen. Het zijn vaak eenvoudige korte zinnen. Je kunt jezelf bijvoorbeeld voorstellen en uitleggen waar je woont. C2 is het taalniveau van zeer taalvaardige lezers. Ze begrijpen alle teksten. B1 is het niveau dat de meeste Nederlanders begrijpen en uit veelgebruikte woorden bestaat. Het is de doorsnee taal op het werk of in de vrije tijd. Zeg maar eind VMBO-niveau. De Nederlandse overheid schrijft veel op het niveau van B1. Toch valt daar nog een wereld te winnen. Een voorbeeld is het cryptische taalgebruik bij het laatste referendum van Amsterdam. In stemming wordt gebracht 'Het voorgenomen besluit over de Hoofdstructuur'. Moet je hier nu ja of nee op zeggen, en wat heb je dan gezegd over de verdere vergroening van de stad waar het referendum over gaat? Dat kan beter en eenvoudiger met de volgende taaladviezen.

Taaladviezen

De meest voor de hand liggende taaladviezen zijn:

- denk eraan voor wie de informatie is bedoeld

De pc en i-phone zijn zo goed als onmisbaar

- vermijd moeilijke woorden, lange zinnen en tussenzinnen
 - schrijf in heldere en duidelijke taal
 - vermijd vaktal en afkortingen
 - plaats opsommingen onder elkaar
 - zorg voor een logische opbouw
 - schrap overbodige woorden.
- Spreekwoorden en zegswijzen vragen een hoog niveau van taalvaardigheid: 'Een goed verstaander heeft maar een half woord nodig.'

Digitale zorg

Steeds meer instanties vragen ouderen gebruik te maken van de computer. De ontwikkelingen gaan zo snel dat weglopen geen optie is. Wat is dan de beste manier om senioren te bereiken?

Om ouderen over de drempel te helpen en bekend te maken met digitale zorg is het belangrijk het gesprek hierover aan te gaan. Wat weerhoudt hen en wat hebben ze nodig om ook de voordelen te zien? De VU en RIVM doen hier onderzoek naar. De OBA kan een belangrijke rol spelen om digitale vaardigheden te oefenen.

Voor- en nadelen

Het is belangrijk om de plaats van digitalisering in de zorg te bepalen. Het blijft een hulpmiddel en kan nooit het persoonlijk contact met de huisarts of andere zorgverleners vervangen.

De voordelen:

- een gevoel van zelfstandigheid
- langer thuis kunnen blijven wonen
- meer beschikking over eigen tijd, omdat je niet hoeft te wachten op het spreekuur of andere zorgmomenten
- je hoeft de deur niet uit en met video-bellen kunnen op afstand klachten met de huisarts worden besproken
- een veiliger gevoel als de alarmknop is doorgeschakeld naar een zorginstantie.

De nadelen:

- minder persoonlijk contact
- het niet hebben van een computer, laptop, etc
- problemen met inloggen en het gebruik van Digid
- de techniek laat je soms in de steek
- handleidingen zijn vaak moeilijk

en voor laaggeletterden niet te begrijpen

- motorische beperkingen
- vergeetachtigheid

Een belangrijke voorwaarde voor senioren om de overstap te maken is dat het inloggen in het zorgportaal eenvoudig is, met een duidelijke handleiding.

Het ZorgDomein

Het ZorgDomein is een digitaal platform dat vrijwel in de hele zorg gebruikt wordt. Online brengt het patiënten, huisartsen, ziekenhuizen en andere zorgprofessionals met elkaar in contact. De technologie hiervoor heeft zich de afgelopen 20 jaar in razend tempo ontwikkeld en neemt een steeds grotere plaats in. Vanuit de huiskamer kan een afspraak gemaakt worden, kunnen klachten worden doorgegeven en vragenlijsten worden ingevuld ter voorbereiding van het consult. ZorgDomein heeft koppelingen met verschillende zorginformatiesystemen en met het Elektronisch Patiënten Dossier (EPD). Na verwijzing van de huisarts is het met DiGiD mogelijk je online aan te melden bij bijvoorbeeld het OLVG om een afspraak te maken. Het ZorgDomein is de grootste speler in het digitale aanbod van de Nederlandse zorg. Regelmatig zijn er langdurige storingen en vertragingen. Alle gebruikers hebben daar last van. Dat toont aan hoe kwetsbaar het Platform is.

Patiëntvriendelijke taal

Het is de bedoeling dat dokter en patiënt elkaar begrijpen en dat de arts niet vervalt in vaktal. De Taalunie heeft aan Nictiz (Nationaal ICT-instituut in de Zorg) voor hun project 'Patiëntvriendelijke Termen' de Zorgtaalprijs 2024 toegekend. Nictiz is de Nederlandse kennisorganisatie voor digitale informatie-uitwisseling in de zorg. Met deze toekenning spreekt de Taalunie de waardering uit voor begrijpelijke communicatie in de zorgsector.

Digitale zorg blijft echter een hulpmiddel en zal het persoonlijk contact met de dokter en hulpverlener niet vervangen. Om meer ouderen bij de digitalisering te betrekken is eenvoudig het sleutelwoord. Laagdrempelige locaties zoals de OBA kunnen kansen bieden om ouderen in de vaart der volkeren mee te nemen. #

Reageren?

Annette Wiese: wiesegca@gmail.com
Els Nicolas: enicolas@xs4all.nl
Tunny Jongejan-Maat: t.jongejanmaat@chello.nl
Frank Stork: 020 665 10 63

Wij Ouder Wijzer

Dit najaar is er in OBA Linnaeus weer een reeks ontmoetingsochtenden georganiseerd door Wij Ouder Wijzer. In dit 'programma voor en door senioren' kun je contact en ervaring uitwisselen met leeftijdsgenoten.

Onderwerpen die senioren bezig houden worden besproken. Zoals: hoe kan je blijven doen wat je graag doet?

Op de volgende vrijdagochtenden van 10.30 - 13.00 uur zijn de bijeenkomsten:
20 september, 4 en 18 oktober, 1, 15 en 29 november, 13 en 27 december. #

Voor aanmelden of voor meer informatie: www.wijouderwijzer.nl. Of bel Maarten van Ginkel: 06-11903622. Mailen kan ook: infowijouderwijzer@gmail.com

Bijwonen of meedoen?

De Ouderen Advies Raad (OAR) - Oost komt iedere eerste donderdag van de maand in het Stadsdeelkantoor bij elkaar. Met 35 à 40 ouderen wisselen we informatie en ervaringen uit. Iedereen is welkom!

Tussen deze bijeenkomsten door is er veel te regelen om het beleid t.a.v. ouderen in de gaten te houden.

Op onze website - OAR-Oost.nl - staat informatie over acties en activiteiten van onszelf en van andere organisaties.

We kunnen nog wel hulp gebruiken om de website actueel te maken en te houden. Wilt u daar een bijdrage aan leveren? Neem dan contact op met de ondertekenaars van het artikel in Dwars of via de website! #

Dynamo

Welzijnsorganisatie Dynamo in Amsterdam stimuleert en ondersteunt bewoners om actief mee te doen aan de samenleving. Zoals: vrijwilligerswerk, activiteiten in de buurt, mantelzorgondersteuning, hulp via buurtteam, activiteiten om talent te ontwikkelen, activiteiten om te leren. Zodat niemand aan de kant hoeft te staan.

Informatie

www.dynamo-amsterdam.nl
www.dynamojeugd.nl
info@dynamo-amsterdam.nl
 telefoon 020 - 46 09 300
 facebook Dynamo beweegt tot meedoen
 instagram dynamo_amsterdam

Hulp nodig?

Heeft u vragen over geld, zorg, meedoen, wonen, gezondheid, werk en/of veiligheid? Medewerkers van Buurtteam Amsterdam staan voor u klaar.

www.buurtteamamsterdam.nl
info@buurtteamamsterdam-oost.nl
 telefoon 020 - 46 20 300

Post Oost

Voor opstap naar werk, vrijwilligerswerk en activiteiten
www.postoost.nl

Voor Elkaar in Oost

Voor praktische hulp of een luisterend oor.
www.dynamoamsterdam.nl/voor-elkaar-in-oost
 telefoon 020 - 46 09 300

Dynamo tijdens 24H Oost

Of je nu creatief of sportief bent, van muziek, architectuur of lekker eten en drinken houdt, laidback of leergierig bent, er is voor iedereen wat te beleven tijdens 24 uur. Op **zaterdag 7 september** vindt 24 uur Oost plaats. Verken de buurt en maak kennis met de verborgen parels. Er zijn ook speciale themaroutes zoals muziek, kids, hart voor de wereld en sportief.

PRA Muziektheater bij een vorige bijeenkomst

Leven in je buurt!

Het Kunst en Welzijn project **Leven in je buurt!** is een samenwerking tussen Dynamo en PRA Muziektheater om meer verbinding tussen burens te creëren. Verschillende culturele middagen met dans en muziek worden georganiseerd op een Dynamolocatie.

Als onderdeel van 24 uur Oost vindt er op zaterdag 7 september een **Leven in je buurt!** culturele middag plaats in Genieten vanaf 14.30 uur. Met muziek uit verschillende windstreken en professionele dansers. Bij de optre-

dens wordt geïmproviseerd en zijn er ontmoetingen en uitwisselingen met het publiek. Aan het einde is er een kopje soep en lekkere muntthee. #

Genieten, Oranje Vrijstaatplein 2 (Stadsloket Oost)

Openingsfeest Dapperhuis

Na maanden van verbouwen is het Dapperhuis op de Eerste van Swindenstraat 511 weer open! Dit vieren we graag met alle buurtbewoners op **dinsdag 24 september** van 16.00-18.00 uur tijdens het officiële openingsfeest. Kom jij ook? #

Dapperhuis, Eerste van Swindenstraat 511

Dag van de Voorschool

Woensdag 23 oktober is het 'De Dag van de Voorschool' in Amsterdam. Dynamo heeft veel locaties in de buurt. Kom langs bij een Dynamo voorschool in jouw buurt, neem een kijkje en ontdek wat een voorschool is. #

dynamopeuters.nl/dynamo-voorschool-amsterdam

Wist je al dat...

Dynamo een nieuwe voorschool heeft geopend op IJburg? Begin september heeft voorschool De Archipel haar deuren geopend. Kinderen van 2-4 jaar zijn welkom om spelend te komen leren. Kom langs voor een rondleiding of meld je kind aan! #

Dynamo-voorschool De Archipel, Emmy Andriessestraat 56
dynamopeuters.nl/archipel

Jongeren centra weer open

Na de zomervakantie zijn de Dynamo jongeren centra in Oost weer open.

We starten met nieuwe programma's vol gratis activiteiten voor verschillende leeftijden. Zo kun je sportief van start bij Club Dapper, je keukenkwali-

teiten verbeteren bij Masterchef@Jav'Art of gewoon chillen met leeftijdgenoten tijdens de hang-out. #

Houd onze website en Instagram in de gaten voor alle activiteiten in Oost.
 Instagram: [dynamo_jongeren](https://www.instagram.com/dynamo_jongeren), [dynamojongeren.nl](https://www.instagram.com/dynamojongeren.nl)

Appeltaartconcert

Speciaal voor liefhebbers van klassieke muziek: het appeltaartconcert in Het Parkhuis op woensdag 2 oktober. Het concert start om 10.30 uur en na afloop krijg je een heerlijk stuk appeltaart. #

Aanmelden via:
msomers@dynamo-amsterdam.nl
 of 06 57 26 07 75.
Het Parkhuis, Anfieldroad 110.
Het appeltaartconcert is een samenwerking tussen Dynamo en stichting Appeltaartconcerten

Team OOST

Geen reguliere tijdelijke contracten meer

Vanaf 1 juli behoren de meeste tijdelijke huurcontracten weer tot het verleden. Hiermee is de wet die in 2016 is ingegaan weer grotendeels teruggedraaid.

Sinds 2016 waren tijdelijke huurcontracten toegestaan. Het idee was dat dit zou leiden tot een groter aanbod van particuliere huurwoningen. Dat is echter nooit gebleken. Wel werd vastgesteld dat verhuurders om de twee jaar de huur fors verhoogden, zodra er nieuwe huurders kwamen. Ook was duidelijk dat huurders geen keus hadden: een tijdelijk contract of geen woning. Bovendien kregen huurders geen binding met de buurt, wat negatieve gevolgen heeft voor de leefbaarheid.

Verlenging?

Dit alles was reden om de wet opnieuw aan te passen en de tijdelijke contracten in veel gevallen weer af te schaffen. Deze wet heet de *Wet Vaste Huurcontracten*. Deze wet geldt voor alle contracten die op of na 1 juli 2024 zijn afgesloten. Contracten van voor deze datum kunnen dus nog wel tijdelijk zijn. Wordt het huurcontract (stilzwijgend) verlengd? Dan wordt het een huurcontract voor onbepaalde tijd.

Uitzonderingen

Er zijn diverse uitzonderingen waarbij tijdelijke contracten nog wel toegestaan zijn:

Proefsamenwonen: het eigen huis (waar verhuurder al zeker twee jaar zelf woonde) mag onder bepaalde voorwaarden en eenmalig tijdelijk (max. 2 jaar) verhuurd worden. Dit moet in de huurovereenkomst staan.

Familieid: er kan van tevoren vastgelegd worden dat de woning later nodig is voor een eerstegraads familieid.

Studenten: huurders die tijdelijk voor studie in een andere gemeente moeten huren.

Renovatie: huurders die wegens dringende werkzaamheden of renovatie tijdelijk ergens anders wonen.

Tweedekanscontract: huurders waarvan een eerder huurcontract is beëindigd, bijvoorbeeld vanwege overlast.

Wezen tussen de 16 en 27: na overlijden van een ouder/verzorger (de hoofdhuurder) neemt het kind tijdelijk de huurovereenkomst over.

Gescheiden ouders: ouders die aantoonbaar niet meer samenwonen kunnen tijdelijk een woning huren dichtbij hun kinderen.

Werknemers op de Wadden: huurders die op de Waddeneilanden werken en normaal in een andere plaats wonen.

Statushouders: statushouders die direct uit een COA-opvanglocatie komen en wachten op definitieve huisvesting.

Hospitaverhuur: de verhuurder, de hospita, woont met de huurder in dezelfde woning en deelt gemeenschappelijke voorzieningen. Ze voeren géén gemeenschappelijk huishouden. De eerste negen maanden kan de hospita zonder opgave van reden de huur beëindigen.

Tussenhuur: bij tijdelijke afwezigheid kan de woning tijdelijk verhuurd worden voor een vooraf overeengekomen periode. Bijvoorbeeld als verhuurder een lange reis maakt of werkt in het

buitenland. Dit heet tussenhuur of de diplomatenclausule. De huurder vertrekt als de verhuurder terugkomt en mag de huur niet tussentijds opzeggen.

Vakantieverhuur: woningen die voor een bepaalde korte periode verhuurd worden, zoals een vakantiewoning.

Opvang uitstromers: personen die uit een maatschappelijke opvang komen.

Leegstandswet: als een woning onnodig tijdelijk leeg staat, bijvoorbeeld als de woning te koop staat en de eigenaar al is verhuisd. De gemeente moet toestemming geven. Per situatie gelden specifieke regels.

Doelgroepcontract: de wetgeving om tijdelijke contracten voor specifieke woningtypen en doelgroepen (o.a. studenten/campus, jongeren) toe te staan blijft bestaan. #

Heeft u vragen over wat deze wet voor uw persoonlijke situatie betekent, of andere huurvragen? Neem dan contact met ons op via oost@wooninfo.nl of 020 523 01 50.

Uw Amsterdamse makelaar met kennis van zaken en al meer dan 20 jaar een betrouwbare specialist in het hart van Oost-Watergraafsmeer!

UW BUURTMAKELAAR!

DE HEREN VAN SNOEK
MAKELAARDIJ

VBO **MAKELAAR**

020 46 30 100

deherenvansnoek.nl ▲ Linnaeuskaade 6 ▲ 1098 BC Amsterdam

Ekodis
Natuurvoeding

UW BIOLOGISCHE
BUURTSUPER IN OOST!
BEUKENPLEIN 73

SINDS 1983
WWW.EKODIS.NL

NEDLES
Nederlands voor anderstaligen
Dutch for Internationals

Would you like to learn Dutch or improve your Dutch?
You're welcome at **NedLes**! We offer courses at all levels.

- flexible
- small groups
- dedicated teachers

Please check our website, mail us or call us for an appointment, or just pass by our school at the

Derde Oosterparkstraat 271, 1092 EA Amsterdam
www.nedles.nl ■ info@nedles.nl ■ 020 8460011

'de no-nonsense makelaar van Amsterdam Oost'

JANSEN SMIT

makelaars taxateurs

- ✕ AANKOOP
- ✕ VERKOOP
- ✕ TAXATIES

020 - 261 91 66 info@jansensmit.nl www.jansensmit.nl

Dwars door het recht

Het Juridisch Spreekuur van de Hogeschool van Amsterdam behandelt actualiteiten die met het recht te maken hebben.

Check uw huursituatie!

Tekst: Menno Kluit | Illustratie: Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Per 1 juli 2024 is de Wet betaalbare huur in werking getreden. Deze wet heeft belangrijke gevolgen voor verhuurders en huurders. Vroeger waren er sociale sectorwoningen (tot en met 143 punten) of vrije sector-woningen (geliberaliseerde huur vanaf 144 punten). Met de Wet betaalbare huur is er een nieuwe sector woonruimte bijgekomen: het middensegment (woningen met punten tussen de 144 en 186 punten).

Sociaal en midden

Voor de sociale sector en het midden-segment gelden wettelijke maximale huurprijzen. De door de overheid gereguleerde huur van woonruimte is hiermee uitgebreid tot en met 186 punten op basis van het WoningWaarderingsStelsel (WWS). Dit komt neer op een huurprijs van maximaal € 1.157,95 per maand (dit bedrag wordt jaarlijks verhoogd). In deze nieuwe categorie (sociale sector en middensegment) is het verboden om een woning voor een hogere huurprijs te verhuren dan op grond van het WWS is toegestaan. De wetgever schat in dat de huur van ruim 300.000 woningen met gemiddeld € 190,- omlaag gaat en dat er 113.000 huurwoningen terugkomen naar het betaalbare segment (sociale- en middensector).

De nieuwe regels gelden voor nieuwe huurovereenkomsten die vanaf 1 juli 2024 zijn gesloten. Maar de nieuwe wet kan ook gevolgen hebben voor bestaande huurovereenkomsten waar vanaf het begin een vrije sectorprijs is afgesproken, terwijl die woning op basis van het toenmalige Woningwaarderingsstelsel (WWS) eigenlijk in de sociale sector viel. Een voorbeeld kan dit wellicht verduidelijken.

Oude huur te hoog?

Stel dat vorig jaar voor een zelfstandige woning € 950,- per maand kale huur werd gevraagd. Op basis van het WWS-puntensysteem had de woning 119 punten en had de maximale kale huurprijs toen maar € 702,44 mogen

zijn. De woning viel dus eigenlijk in de sociale sector, maar werd door de te hoge huur als vrije sector-woning gezien. In deze situatie kan de huurder een beroep doen op de nieuwe wet en moet de huur per 1 juli 2025 naar beneden bijgesteld worden.

Hulp en puntencheck

Dat klinkt misschien vreemd, aangezien dat 1 jaar na inwerkingtreding van de nieuwe wet is. Maar de wetgever wil de partijen die voor deze bijzondere regel in aanmerking komen de mogelijkheid geven te anticiperen op de nieuwe regels. Check dus uw eigen situatie goed! Wellicht komt u in aanmerking voor deze regeling. U kunt hiervoor de hulp van HJS inschakelen. Of op de website van de

Huurcommissie een puntencheck voor uw woning doen. Niet moeilijk. Het geeft snel inzicht in het aantal punten dat de woning waard is en wat de maximale huur mag zijn. Trouwens vanaf 2025 kunt u ook terecht bij de gemeente voor vragen hierover en/of verdere hulp als u er met uw verhuurder niet uitkomt. #

Heeft u nog vragen of hulp nodig? Wij staan klaar om u gratis te ondersteunen bij sociaal-juridische en maatschappelijke vragen.

Buurtcampus Oost in de OBA
Linnaeusstraat 44. HJS-Spreekuur op woensdagen van 9.30 tot 17.00 uur.
website: www.buurtcampusoost.nl,
e-mail: hello@buurtcampusoost.nl.

Het Juridisch Spreekuur
Wibautstraat 5a, 2e etage (02A08).
maandag t/m donderdag van 9.00 tot 17.00 uur. telefoon: 06 211 588 82,
e-mail: hjs@hva.nl
website: www.hva.nl/hjs,
instagram: @hva_hjs, X: @hva-hjs

Vrijwilligers Centrale Amsterdam

Wat past bij jou?
Meer dan 1.000 leuke vrijwilligersvacatures

Spreekuren vrijwilligerswerk
Post Oost: di van 9 tot 17 uur en do van 13 tot 17 uur.
Gezondheidscentrum IJburg: do van 9 tot 12 uur.

Maak een afspraak: 0638326317
Oost@vca.nu | www.vca.nu

Hildegard van Bingen-middag

Tekst: Frans Woortmeijer

Samenwerkingsverband Clara & Franciscus organiseert rond de sterfdag van Hildegard van Bingen op 14 september 2024 een themabijeenkomst in de Hofkerk over haar leven, visioenen en muziek.

Hildegard van Bingen (1098-1179), abdis, mystica en componiste, is een van meest opmerkelijke vrouwen in het Middeleeuwse West-Europa. Haar veelzijdige talent is uitzonderlijk.

Jarenlang gaf zij als abdis leiding aan een klooster van Benedictinessen, dat zij zelf had gesticht op de Rupertsberg bij Bingen. Zij ontving visioenen die zij op schrift stelde. Zij correspondeerde met de grote persoonlijkheden van haar tijd, onder wie Bernardus van Clairvaux en keizer Barbarossa en nam in haar brieven geen blad voor de mond. In een heel eigen stijl en met een zeer persoonlijke, spirituele inhoud componeerde zij muziek die nog steeds mensen kan raken.

Visioen

Op deze bijeenkomst maken we nader kennis met deze veelzijdige begaafde vrouw. Dr. Kitty Bouwman geeft een inleiding op haar leven, werken, liederen en spiritualiteit. Bouwman is theologe met veel aan dacht voor mystiek en is werkzaam als geestelijk begeleider. Zij bestudeert de vrouwelijke gestalten Caritas en Wijsheid in de werken van Hildegard van Bingen, en is verbonden aan het Titus Brandsma Instituut in Nijmegen en het Ruusbroecgenootschap in Vlaanderen.

We staan stil bij een visioen en luisteren naar fragmenten uit enkele brieven van Hildegard. De Hildegard-middag wordt omlijst door liederen die door

haar zijn gecomponeerd, ten gehore gebracht door vrouwenschola *Jubilemus Domino* o.l.v. Catharina Bonsel. Dit is één van de koren van de Martelaren van Gorcumparochie.

Programma

Inloop vanaf 14.00 uur. De middag begint om 14.30 uur in de Hofkerk, Linnaeushof 94. Aan de middag zijn geen kosten verbonden, wel stellen wij een bijdrage in de kosten (contant of via QR code) erg op prijs. Na afloop om ca. 16.30 uur is er een afsluitend drankje en voor wie dat wenst een eenvoudige maaltijd. Wilt u deelnemen aan deze bijzondere middag? Graag opgeven via hofkerk@ziggo.nl. Als u ook aan de maaltijd wilt deelnemen, wilt u dat dan bij uw opgave vermelden? Voor de maaltijd rekenen wij een kostendekkende bijdrage van € 7,50. #

DAVID ELDERS
begrafenis & crematie

kleinschalig rouwcentrum
persoonlijke uitvaartverzorging

020 6252201
dag en nacht

Kruislaan 235 Amsterdam
www.uitvaartcentrumelders.nl

HEB JIJ EEN HART VOOR DIEREN?

Word collectant!
Scan de QR-code of ga naar dierenbescherming.nl/collecte.

Check je voorstel huurverhoging!

- Klopt de huurverhoging?
- Slecht onderhoud?
- Hoge servicekosten?

Vragen? **WOON** helpt. Goed en gratis

Doe de huurcheck!

www.huurverhoging.nl

Mensen en mammoeten

Je hebt vast wel eens een plaatje of film gezien van ons als mammoetjagers.

Je ziet dan een gespierde man met een baard en lang haar.

In een berenvel. Hij gooit met enorme kracht een speer naar een steigerende mammoet. Op de olympische spelen gooien ze nog net zo met speren. Dat komt omdat die jagers exact dezelfde mensen waren als wij. Eerst ging

dat jagen heel simpel. Uit een hinderlaag prikten ze er eentje van alle kanten met scherpe stokken. En dan volgden ze hem en soms ging ie dood door het bloeden. En soms niet. Maar mammoeten stierven ongeveer 10.000 jaar geleden overal vrij plotseling uit. Dus waarom waren ze er ineens niet meer?

Dmammoet

Ron de Zeeuw schrijft de stukjes. Connie Dekker tekent Stinks en maakt de pagina. De foto van de mammoet boven is gemaakt door Geoff Peters in het Victoria Albert Museum. De foto van van het mammoetskelet is gemaakt door Meggie in het Brea Tar Pits Museum., CC BY-NC-SA.

Tot ongeveer twintigduizend jaar geleden waren er geen mensen in Amerika.

Toen kwam er een ijstijd. De zee werd veel lager. Je kon te voet van Frankrijk naar Engeland lopen. Al dat zeewater was ijs geworden. En over die droge zeebodem zijn toen mensen uit Azië naar Amerika gelopen.

Mensen hadden 20.000 jaar geleden al hetzelfde verstand als wij nu.

Maar het duurde lang voor we ons verstand gebruikten. Er was niemand om ons iets uit te leggen. Maar ook toen had iemand af en toe een geweldig idee. Ongeveer 11.000 jaar geleden gooiden indianen in Amerika ineens speren met stenen punten met haken eraan die in de mammoeten bleven steken. Dat werkte zo goed dat er 500 jaar later geen mammoeten meer waren. En geen reuzenbevers van twee meter. En geen grondluiaards van vier meter hoog. In totaal stierven er in die korte tijd 38 soorten grote dieren uit.

Maar er kwamen wel heel veel mensen bij. Die hadden zich over heel Amerika verspreid.

Er was ineens zoveel te eten dat er veel meer kinderen bleven leven. Maar er was nog een reden dat het daar zo snel ging. **Ze vonden een land tjokvol dieren. En die dieren waren geen mensen gewend.**

Als een mammoet een grote beer in de buurt van zijn baby zag viel hij hem aan. Ook als hij een leeuw zag. Of een sabeltandtijger. Maar die mammoeten hadden nooit mensen gezien, en omdat we helemaal niet op leeuwen leken waren ze niet bang voor ons. De jagers konden dus van dichtbij een speer naar zo'n mammoet gooien. En toen ze ook nog die pijlpunt met haakjes uitvonden was het snel afgelopen met al die grote, smakelijke dieren. En toen stierven ook de leeuwen uit en de sabeltandtijgers. Die hadden niks meer te eten. De wolven en de puma's hielden het vol want die waren gewend op kleinere prooien als herten te jagen. En die eerste mensen jaagden vooral op grotere dieren.

La Brea Tar Pits Museum

In Amerika hebben mensen maar een paar duizend jaar op mammoeten gejaagd.

In Europa misschien wel vijftig duizend jaar. De mammoeten kenden de mensen hier dus al veel langer en wisten dat wij ze als prooi zagen. Dus waren ze meer op hun hoede en ging het uitsterven veel langzamer. Maar ook hier gebruikten de mensen hun verstand steeds beter. Ze jaagden de mammoeten op in de richting van een ravijn en de hele kudde viel dan te pletter. Toen was het ook hier snel met ze afgelopen.

Ongeveer 10.000 jaar geleden waren ze op.

Alleen op een groot eiland zonder mensen ergens in zee bij Siberië heeft een groep veel kleinere mammoeten nog tot 4000 jaar geleden geleefd. Dat is vrij kort geleden. Toen waren er al flinke steden in wat nu Irak is.

Lees meer over uitgestorven dieren zoals dino's, wolven en beren in de www.dierenkrant-online.nl

Andere tijden...

